

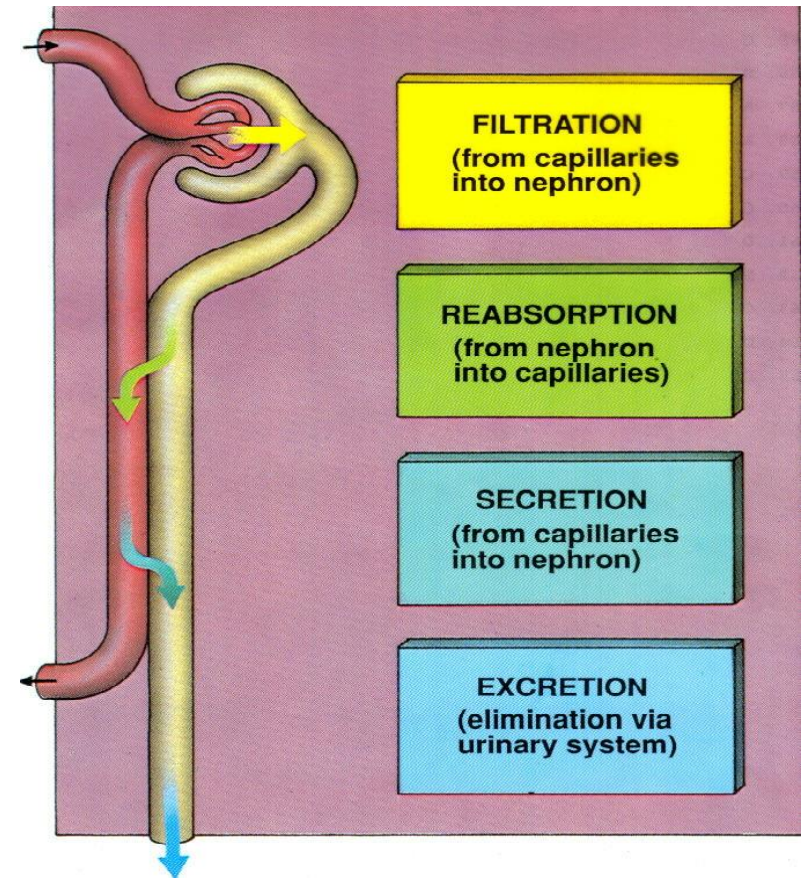
Močový systém

Aleš Hampl

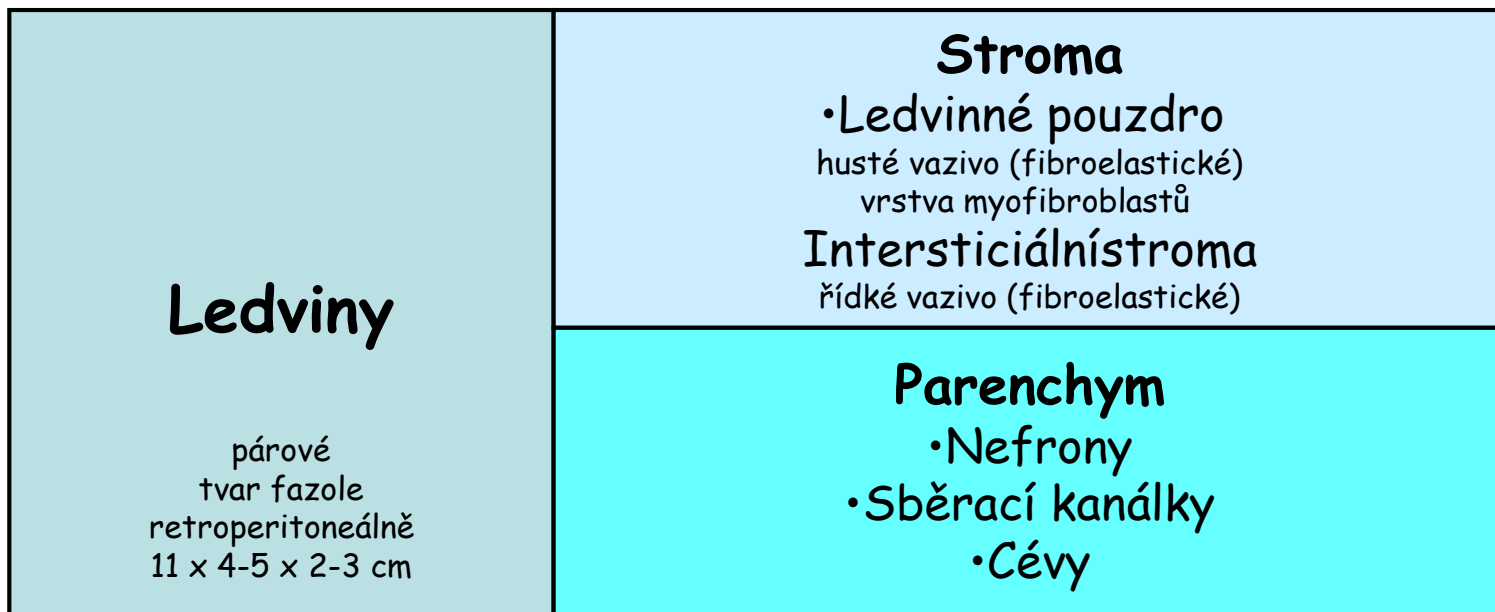
Listopad 2020

Funkce močového systému

- 1. Regulace objemu a tlaku krve
- 2. Regulace koncentrace sodíkových, draslíkových, chloridových a dalších iontů v krevní plazmě
- 3. Stabilizace pH krve
- 4. Zadržení živin
- 5. Detoxifikace (spolu s játry)

Součásti močového systému

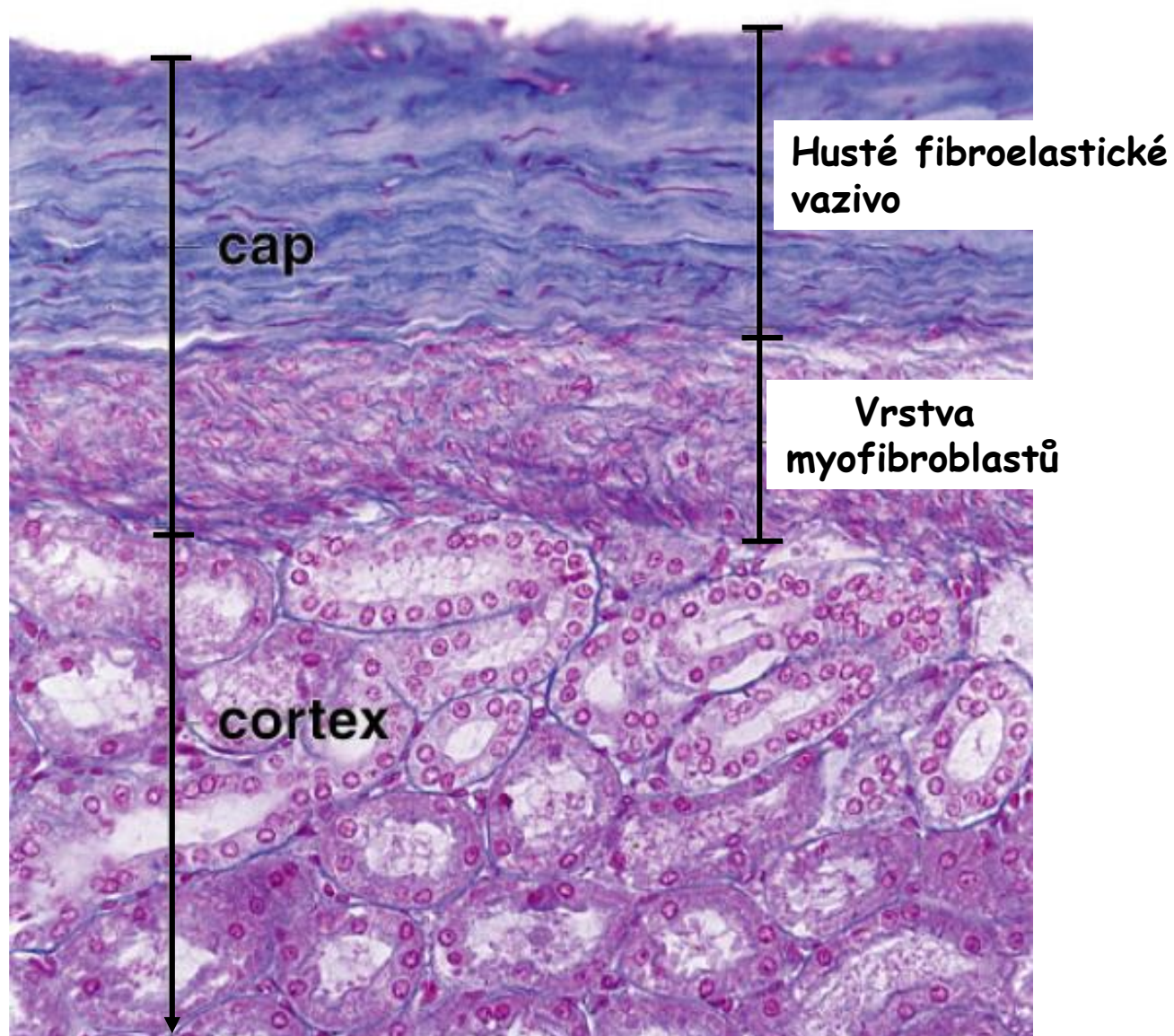
Močovody

Močový měchýř

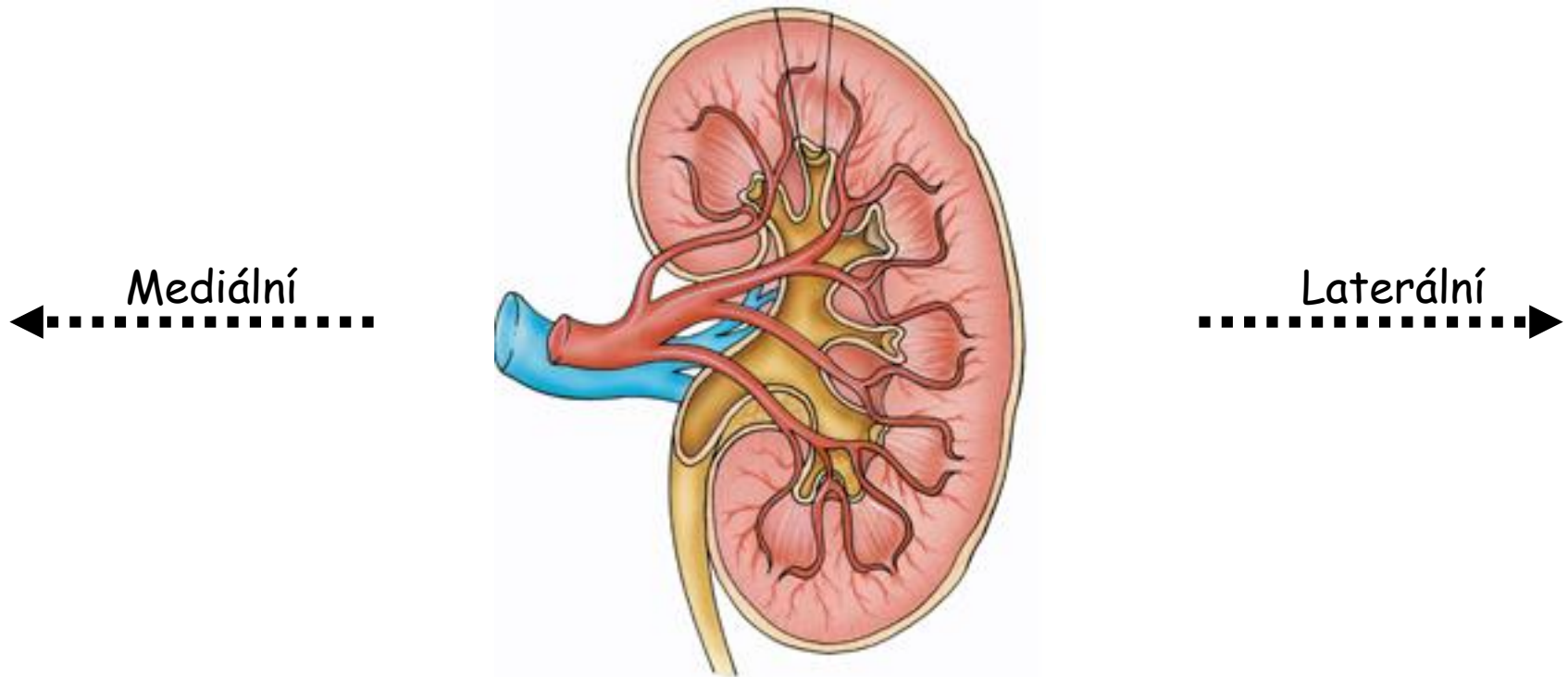
Močová trubice

Vývodné cesty

Ledvinné pouzdro

Celková organizace ledviny

Hilus - portál pro cévy, nervy a močovod

Ledvinný sinus - hlouběji od hilu

Ledvinná pánvička - expanze močovodu, navazují kalichy a kalíšky

Parenchym ledviny - dřeň + kůra

- **Kůra** (subst. cort.)
- **Dřeň** (subst. med.)

Lalok

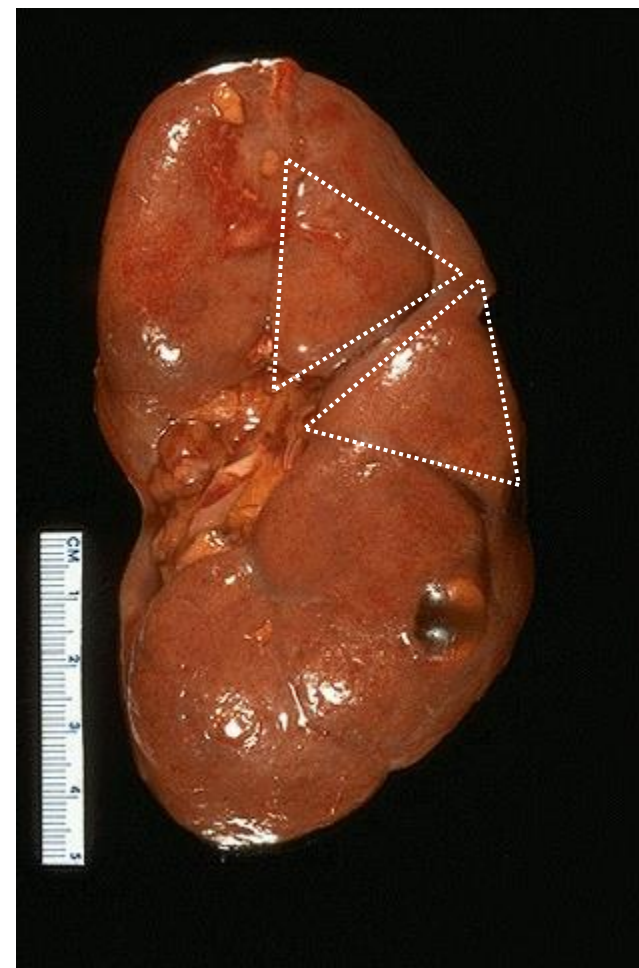
Lobulární struktura ledviny

Renální sloupec (Bertini)

Extenze kůry do dřene

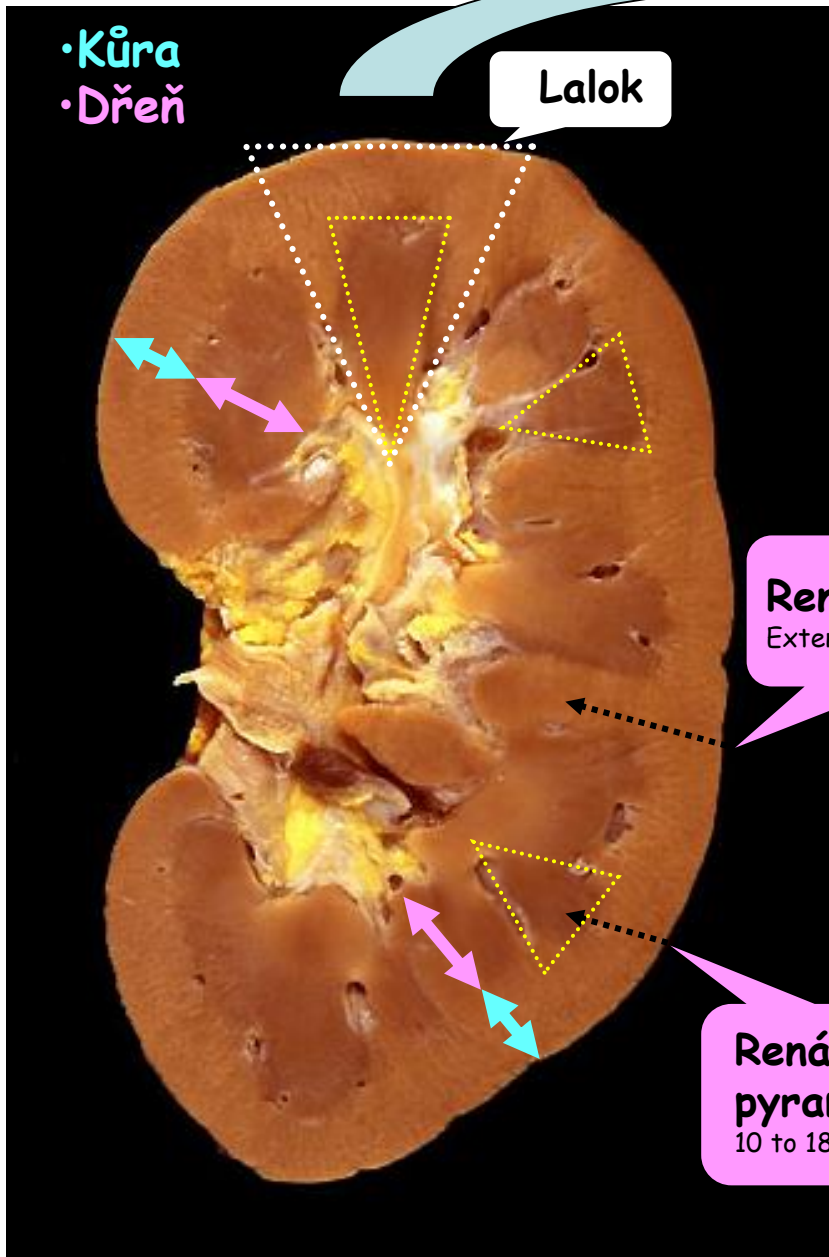
Renální pyramida

10 to 18 v ledvině

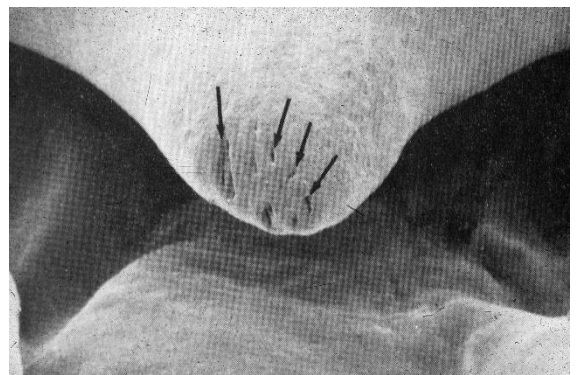
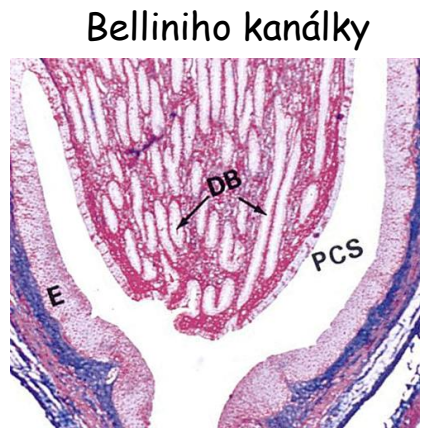
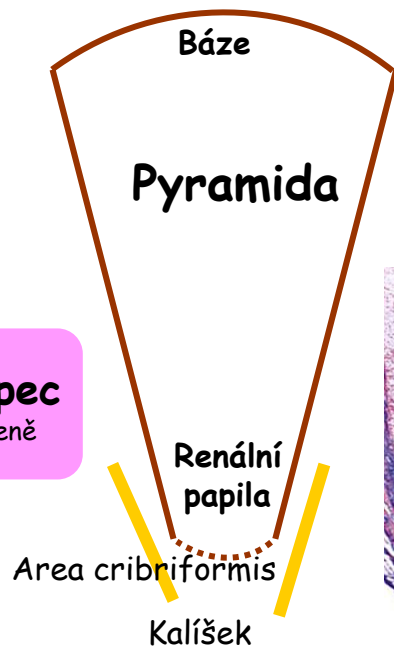
• Kůra
• Dřeň

Lalok

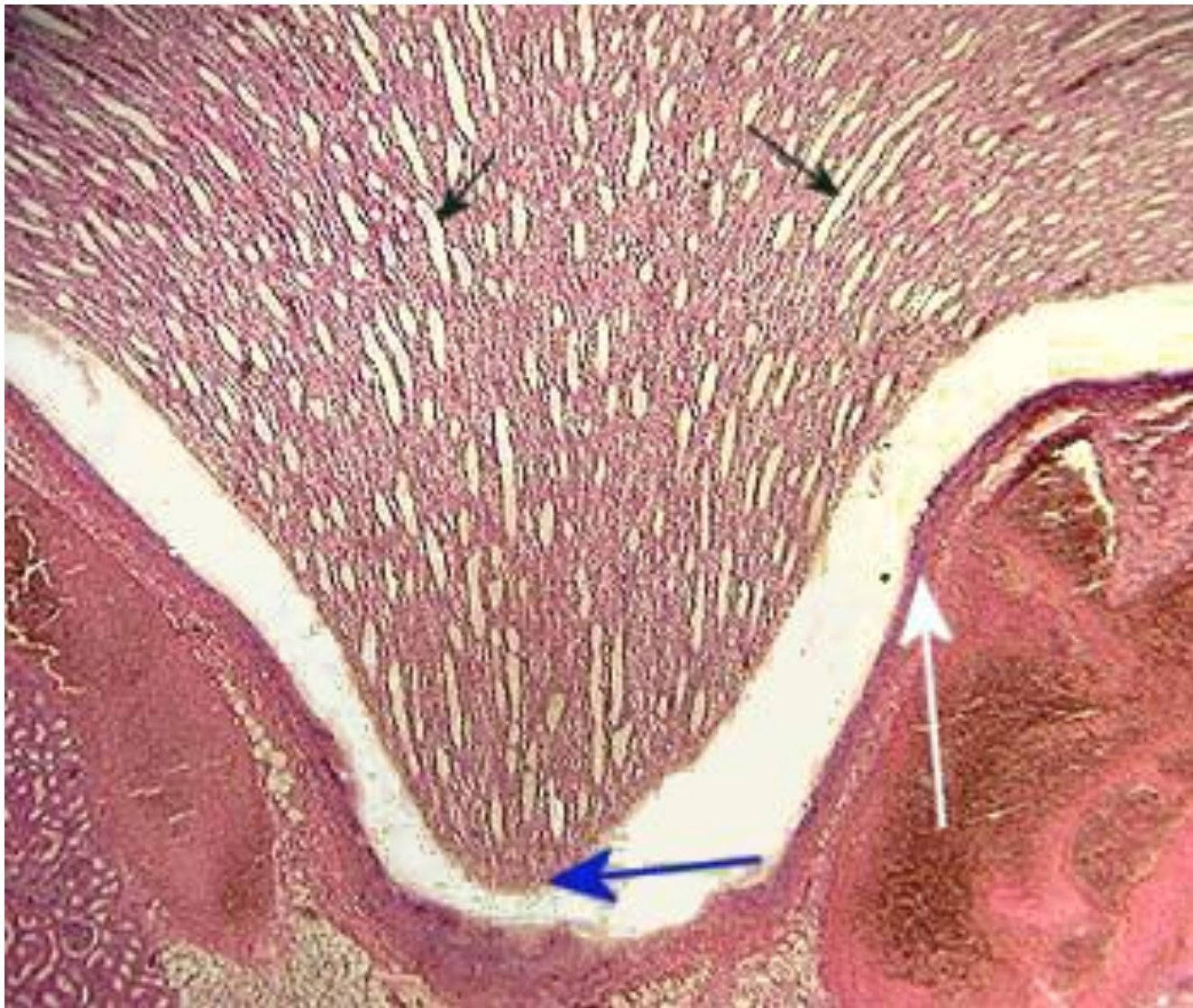

Renální sloupec
Extenze kůry do dřene

Renální pyramida
10 to 18 v ledvině

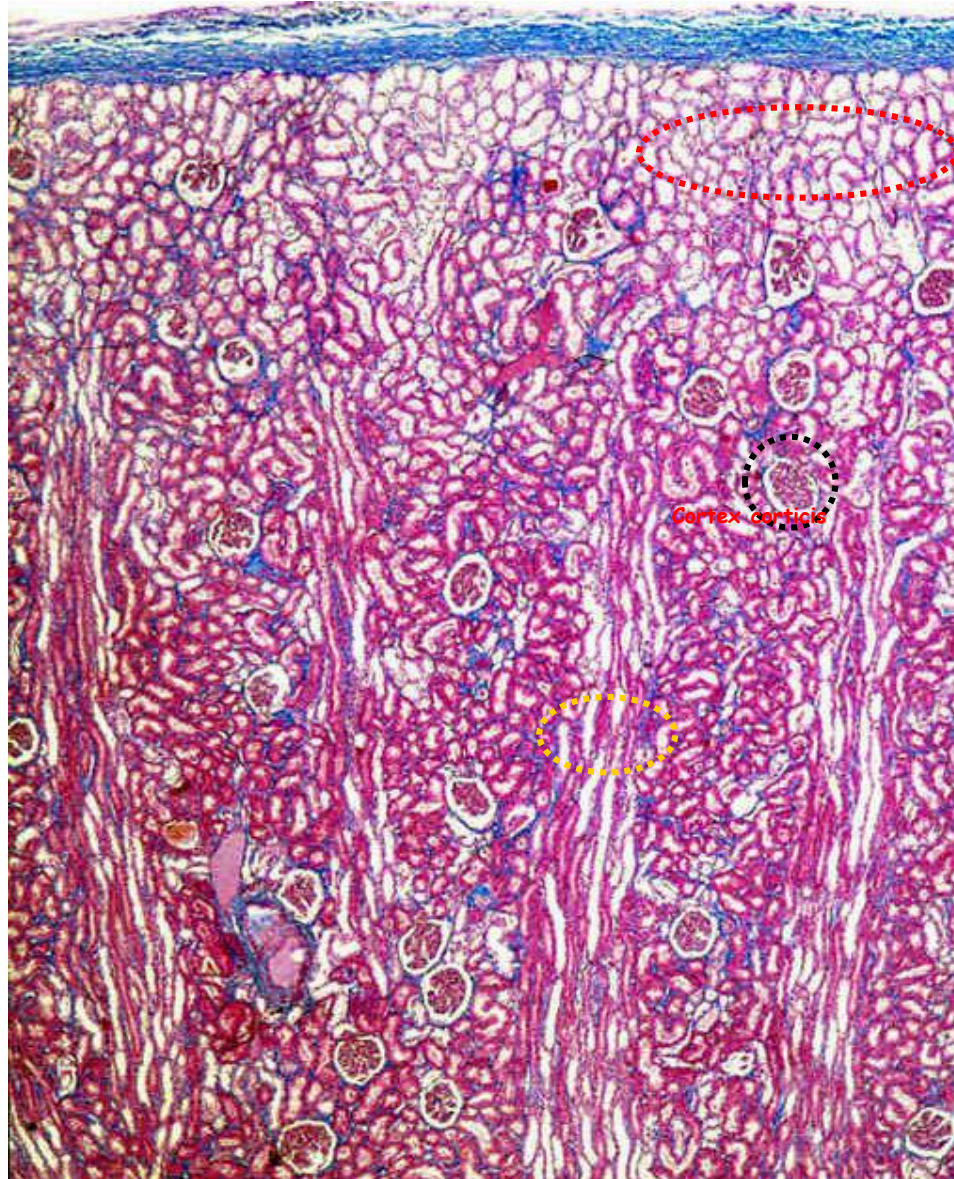
Dřeň ledviny

Kůra ledviny

Cortex
corticis

Pars radiata
corticis

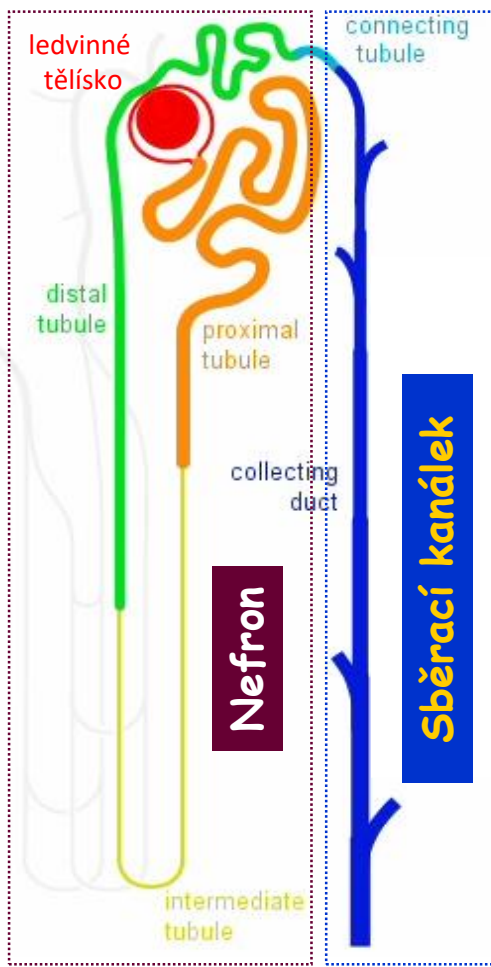

Korový labyrint
(stočené části kanálků)

Ledvinná tělíska
Corpusculi renis

Dřeňové paprsky
Striae medullares corticis
(pokračování sběracích
kanálků ze dřeně)

Močotvorná složka = Funkční jednotka

Kůra

Dřeň

Ductus papillares Bellini

Area cribriformis
Kalíšek

1 to 1,4 milionů
nefronů
v jedné ledvině

Nefrony X Sběrací kanálky
Odlišný vývojový základ

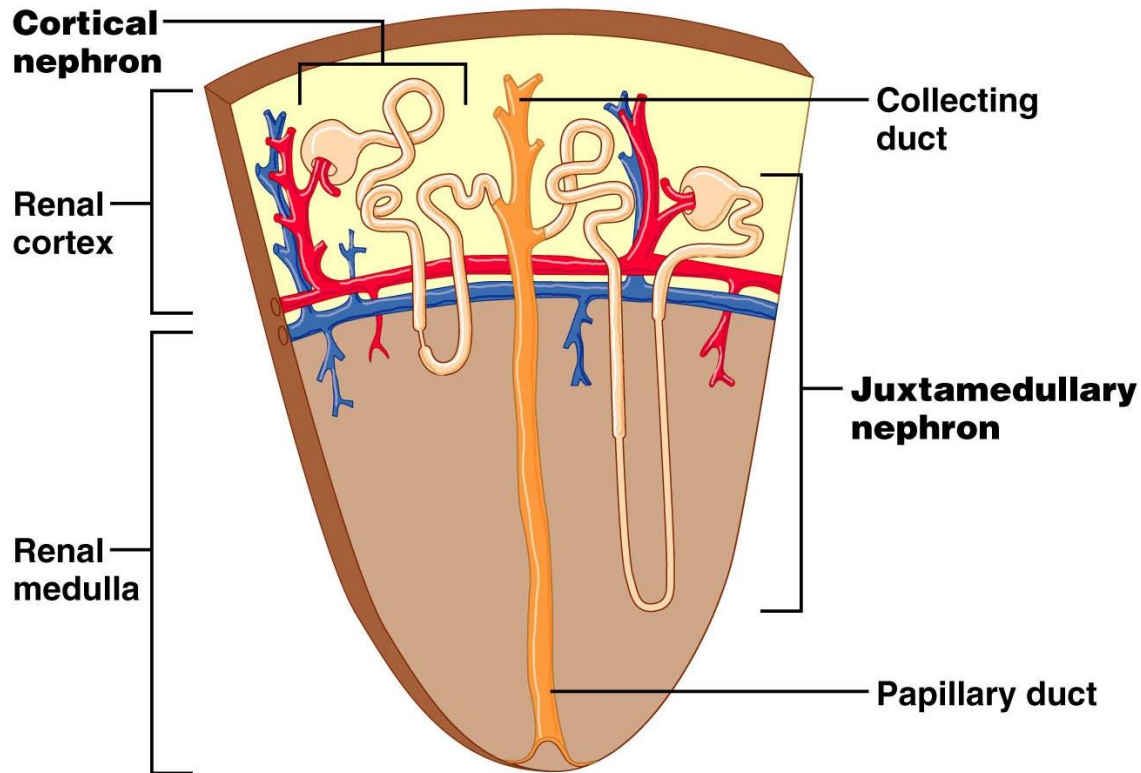
Nefron

Korové nefrony

85% of nefronů

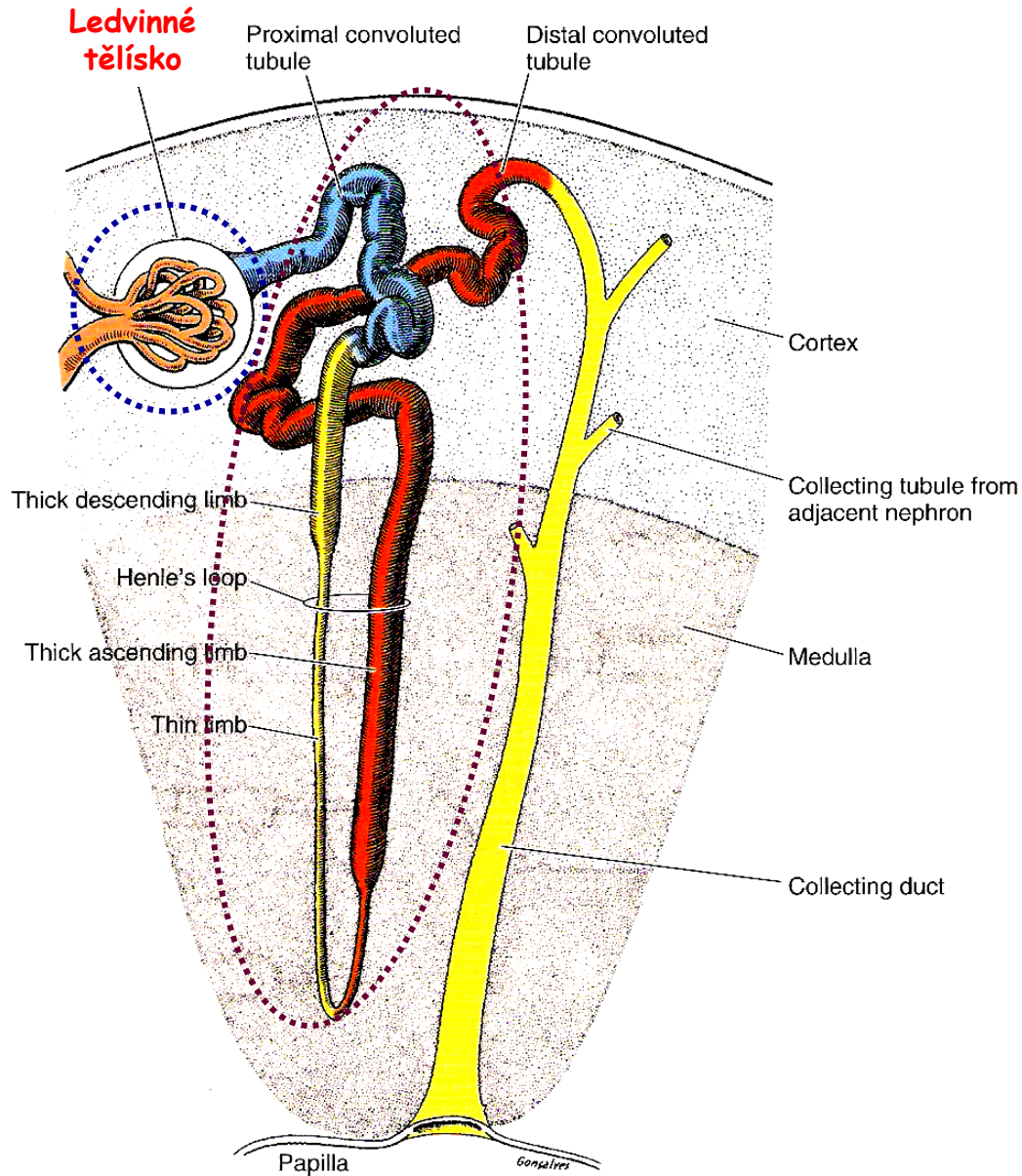
Juxtamedulární nefrony

15% of nefronů

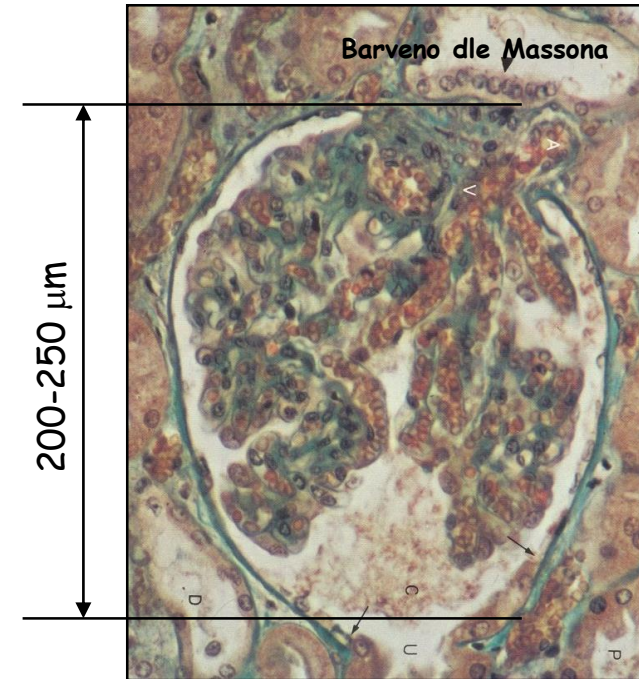
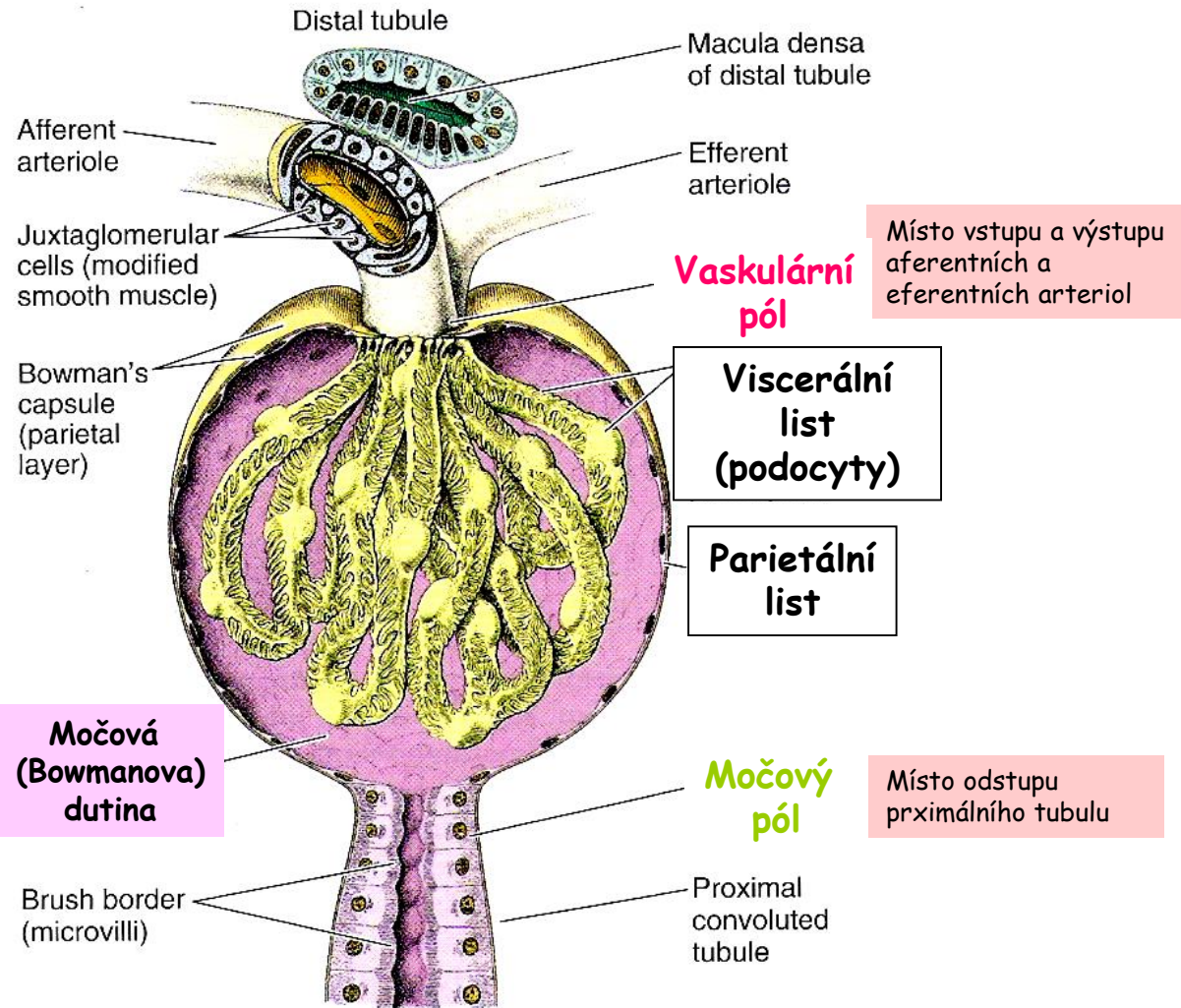
Asi 40 mm dlouhé

Nefron - Ledvinné tělísko (corpusculum renis)

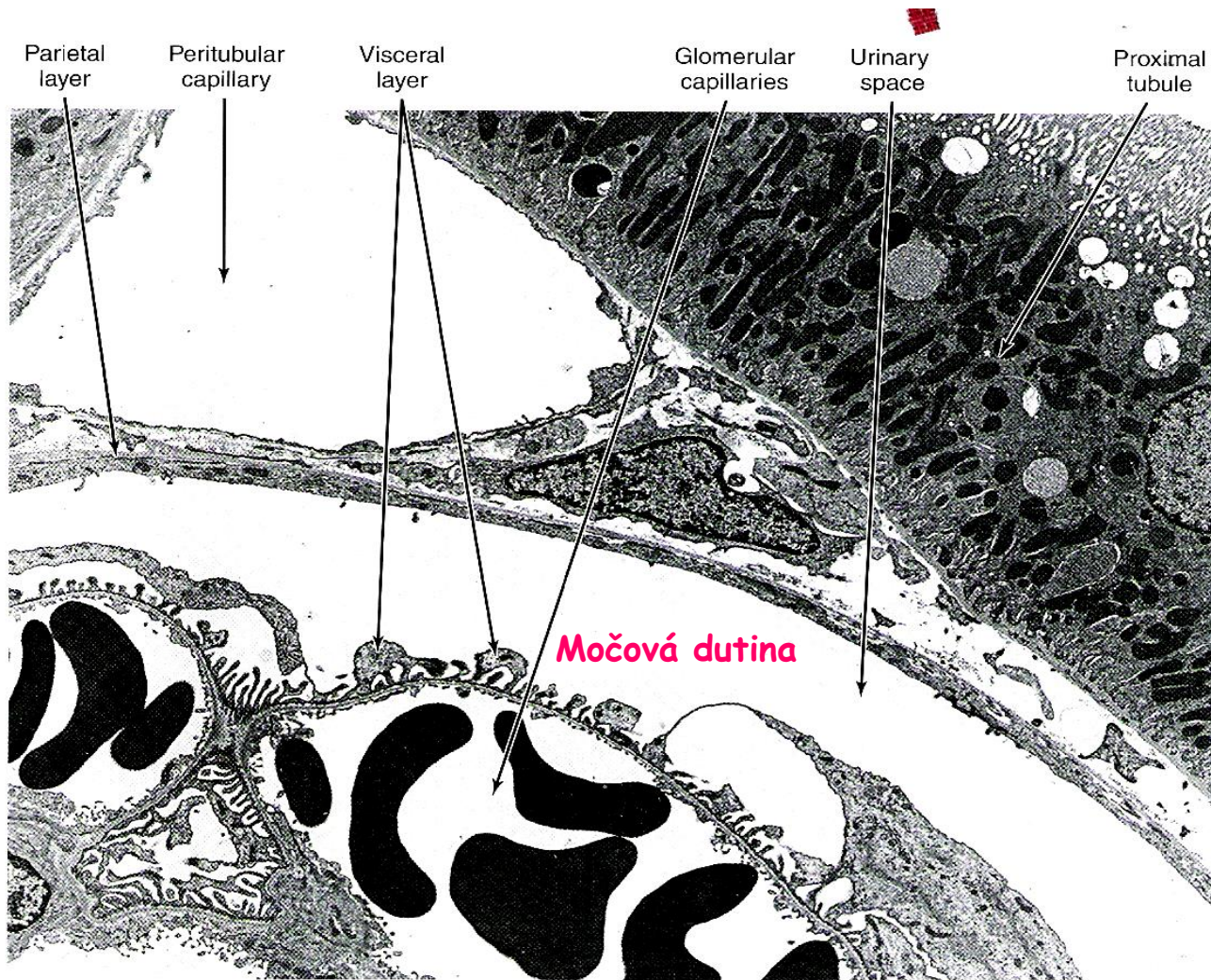

Nefron - Ledvinné tělíčko 1

Glomerulus - klubíčko anastomózujících kapilár
Bowmanovo pouzdro (capsula glomeruli)

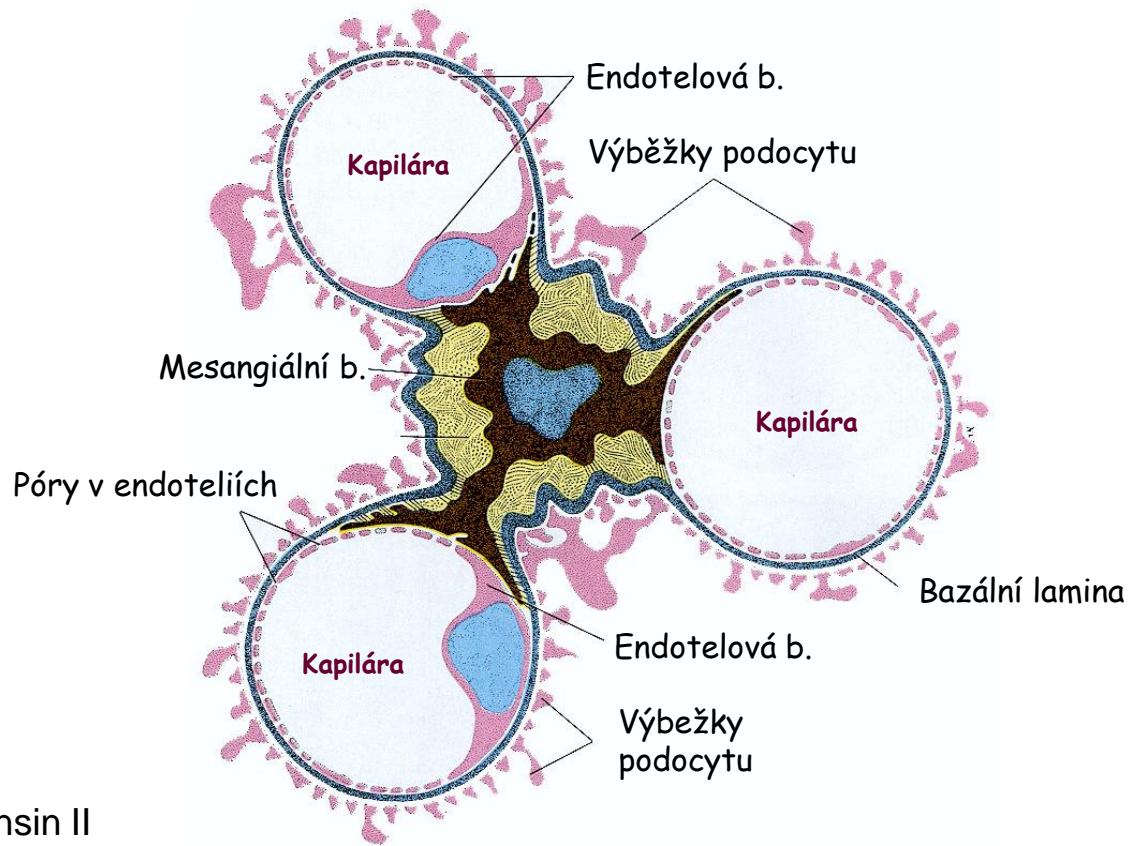
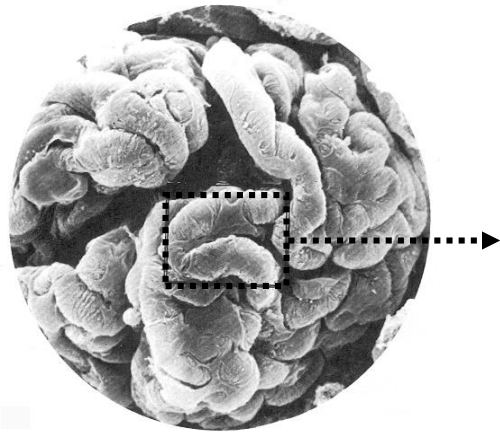
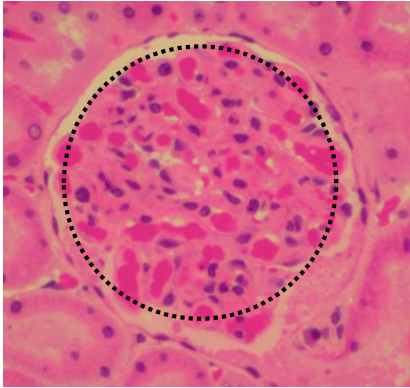

Nefron - Ledvinné tělíčko 2

Nefron - Glomerulus 1

Endotelie + Bazální membrána + Podocyty + Mesangiální buňky

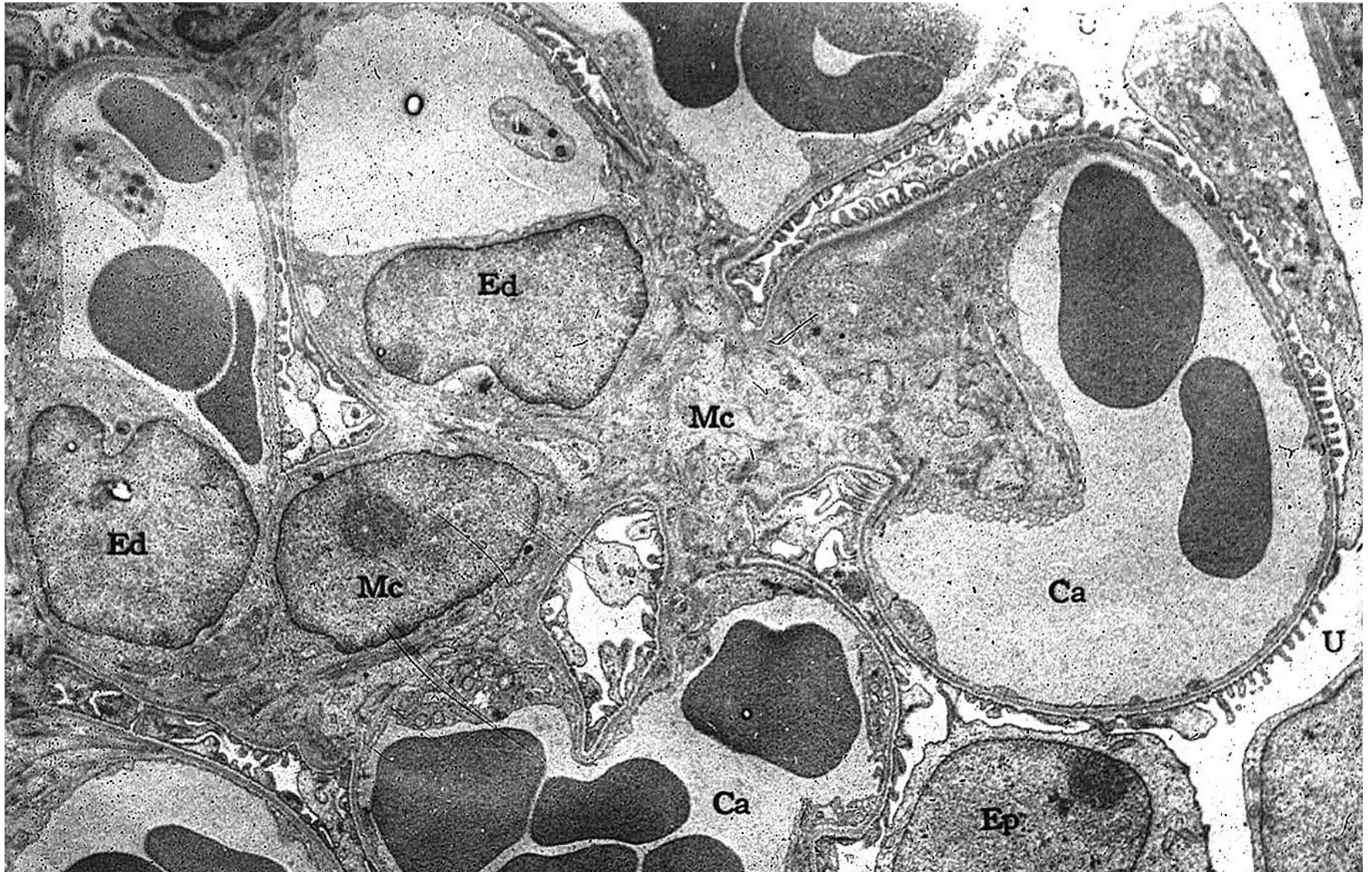

Mesangiální buňky

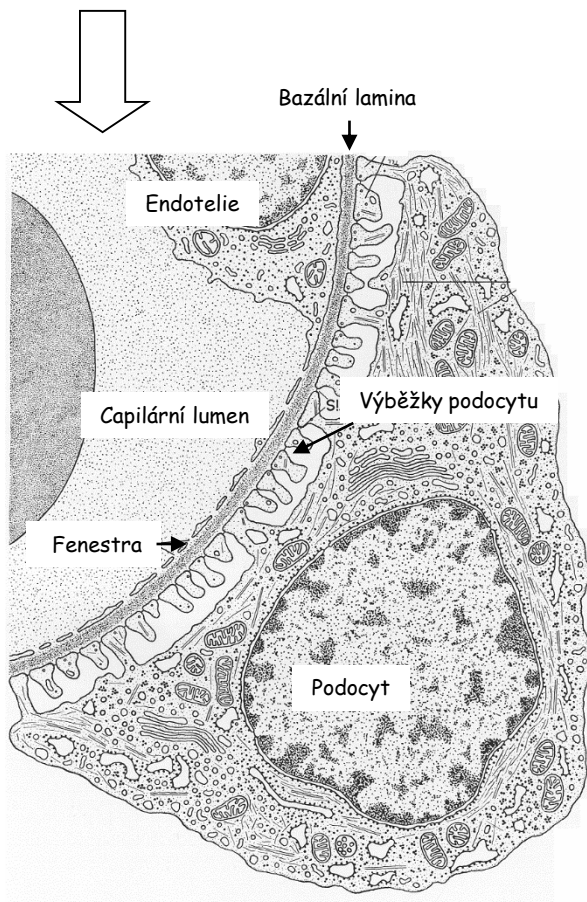
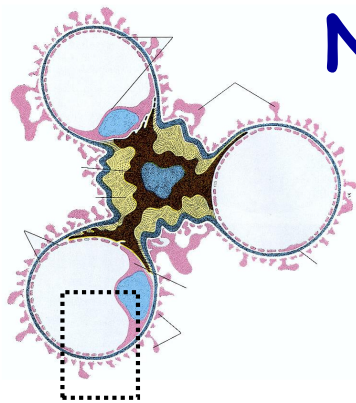
- Kontraktilní – receptory pro angiotensin II
- Mechanická podpora
- Fagocytóza
- Produkce chemických mediátorů (cytokiny, prostaglandiny, ...)

Lamina Rara - contain fibronectin (bind them to cells) - **physical barrier**
Lamina Densa - meshwork of Type IV collagen and laminin in a matrix contg (-) charged heparan sulfate that restricts passage of cationic molecules - **charge barrier**

Nefron - Glomerulus 2

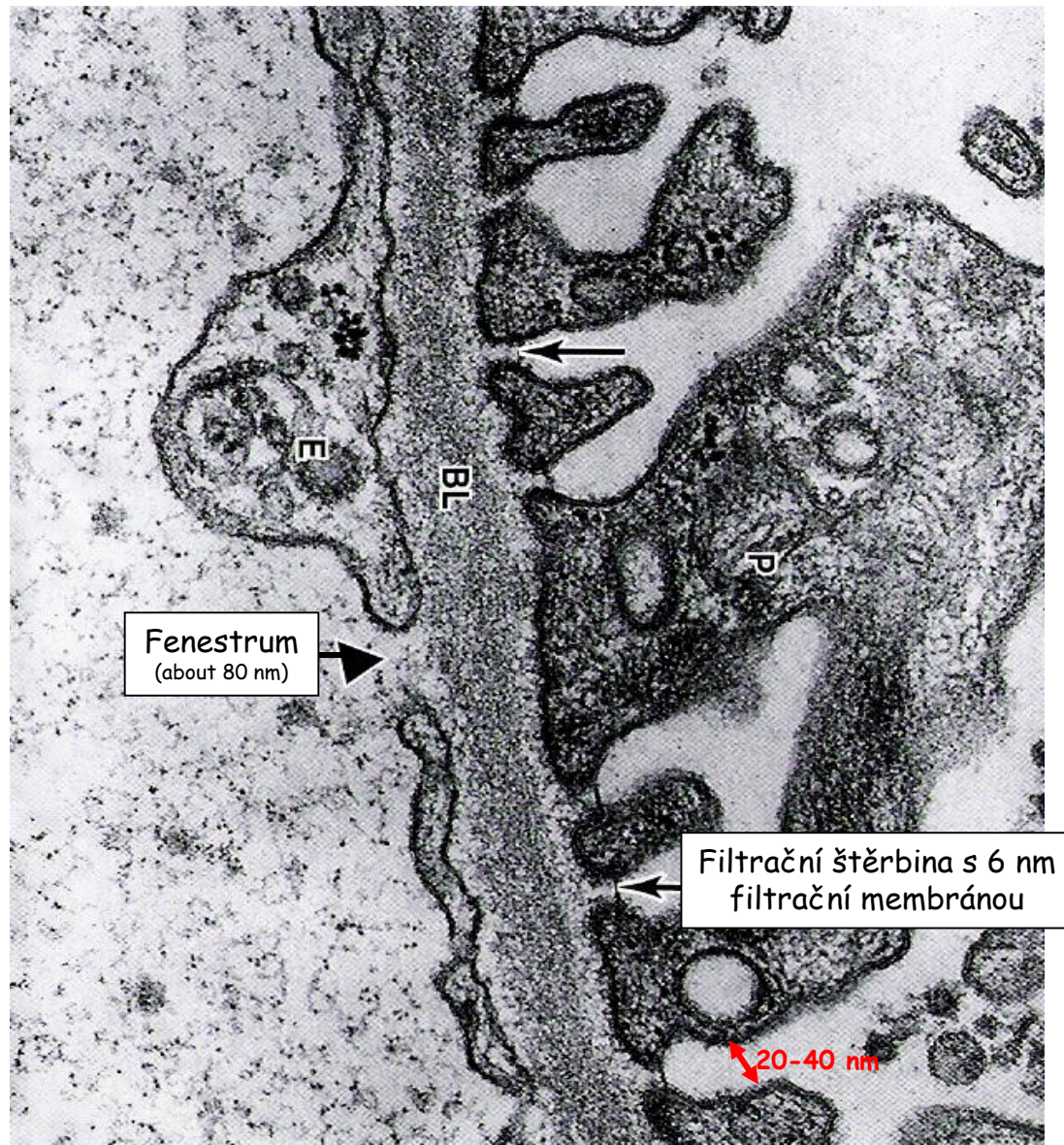

Nefron - Glomerulus 3

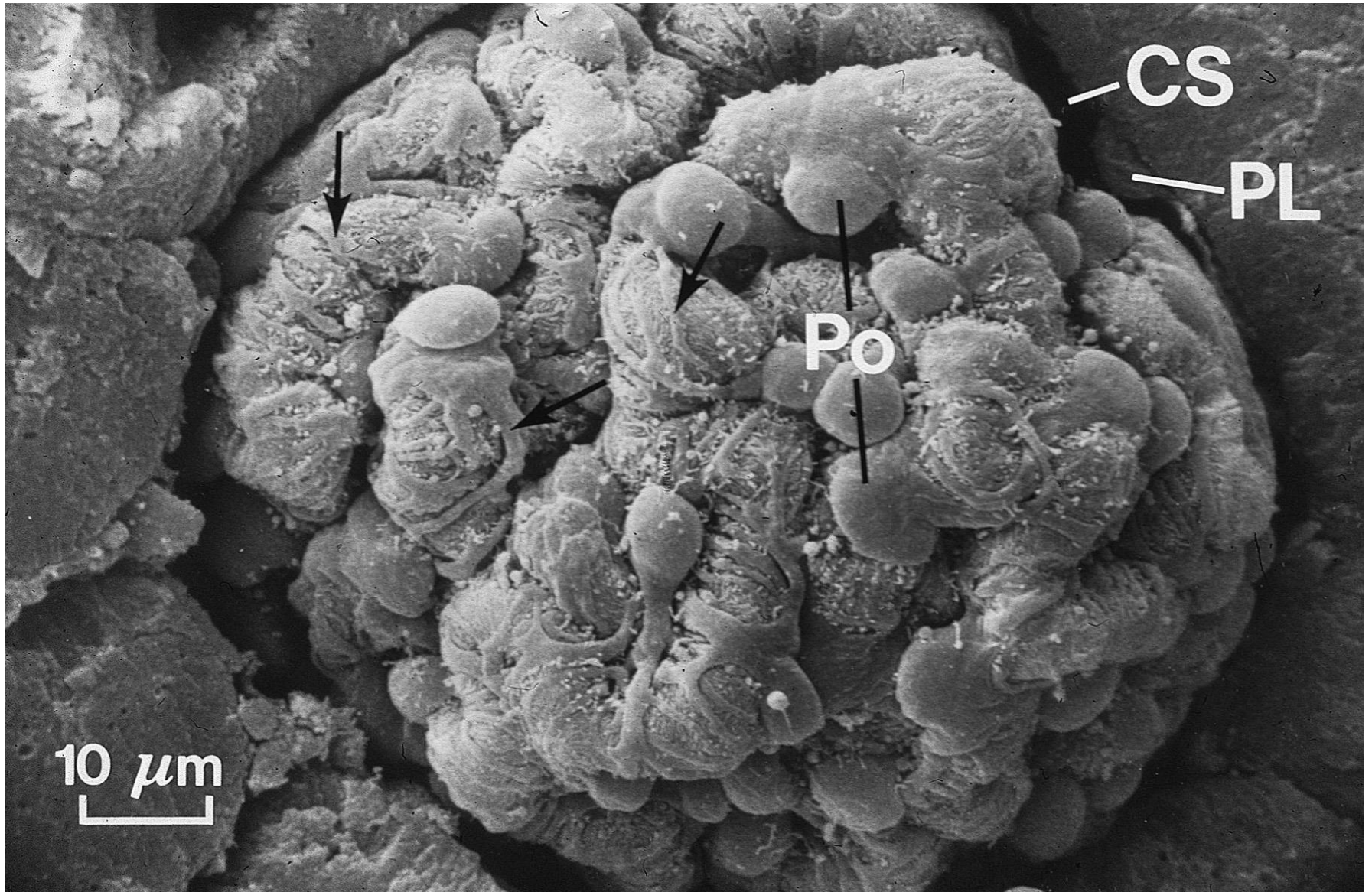

Fenestra: 70 - 90 nm

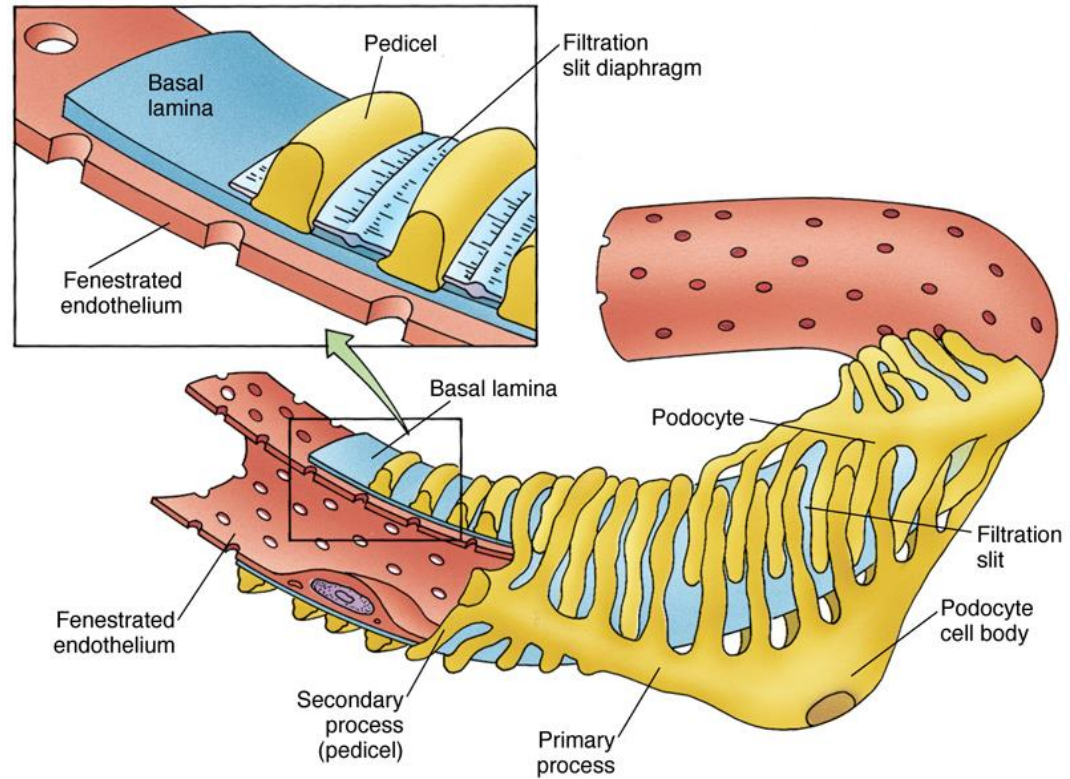
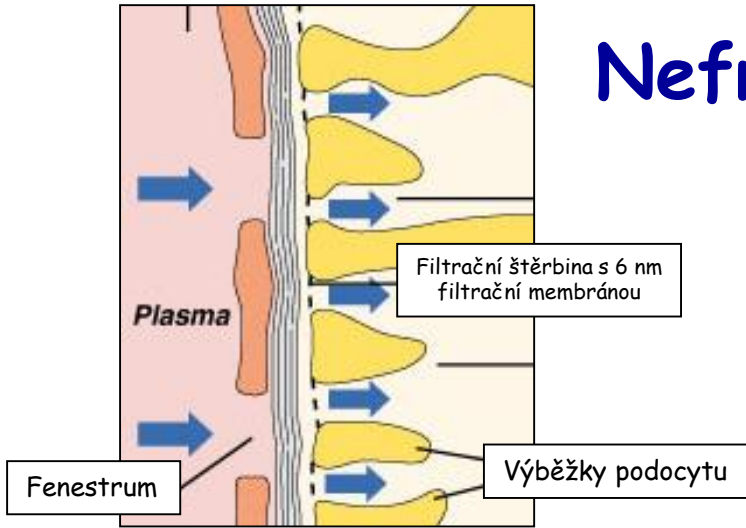
Lamina rara externa
Lamina densa
Lamina rara interna

Nefron - Glomerulus - Podocyt 1

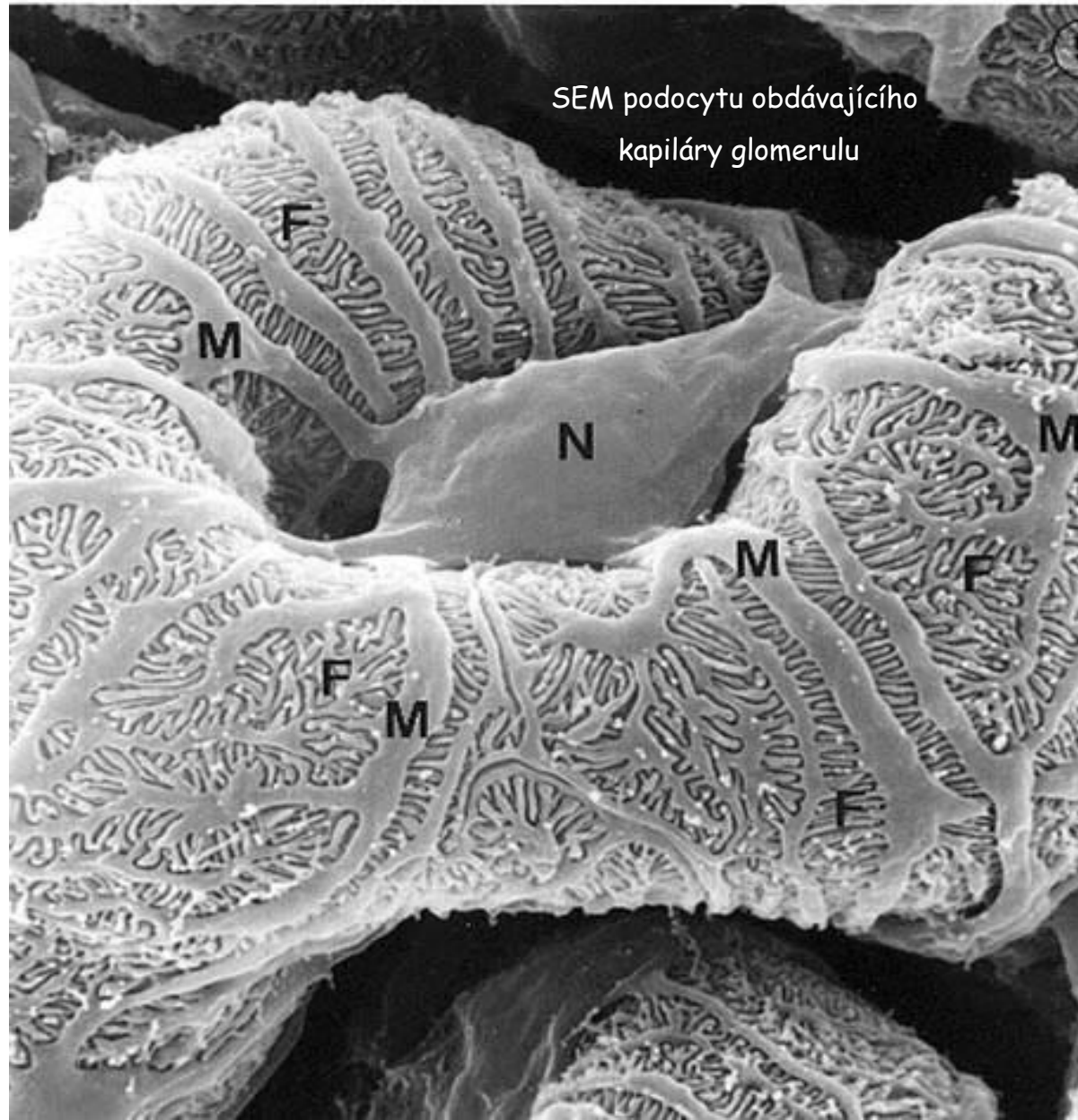

Nefron - Glomerulus - Podocyt 2

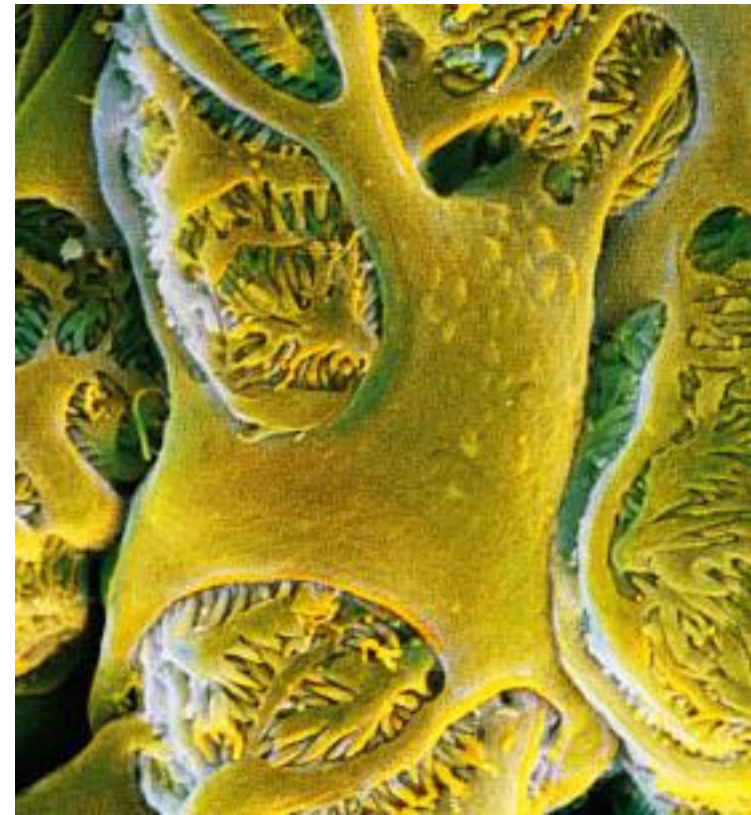
Primární výběžky
X
Sekundární výběžky

Nefron - Glomerulus - Podocyt 3

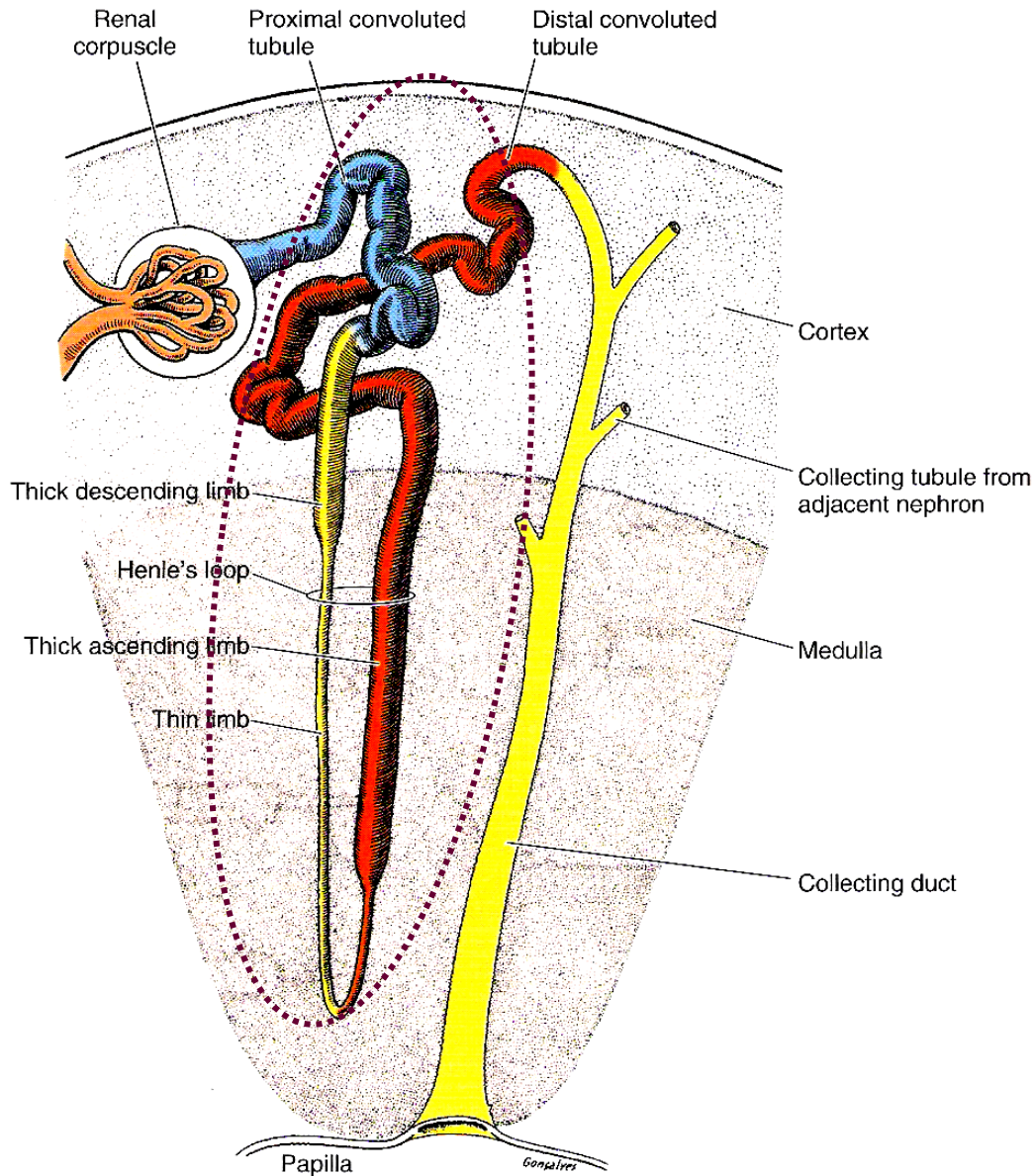

Nefron - Glomerulus - Podocyt 4

Vzhled „chobotnice“

Nefron - Tubulární část 1

Proximální tubulus

- Pars convoluta
- Pars recta

Henleova klička

(ansa nephroni)

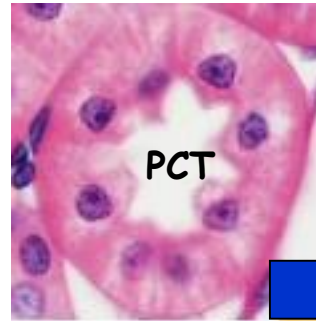
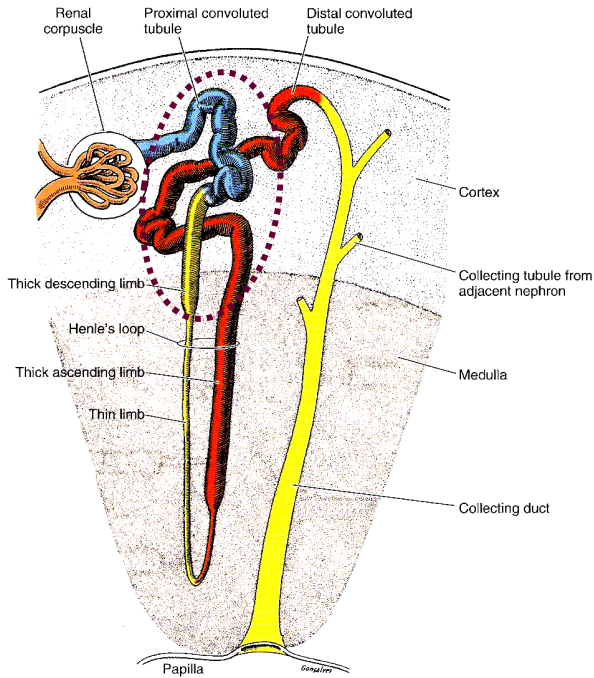
- Tenký segment
- Tlustý segment

Distální tubulus

- Pars recta
- Pars convoluta

Nefron - Tubulární část 2

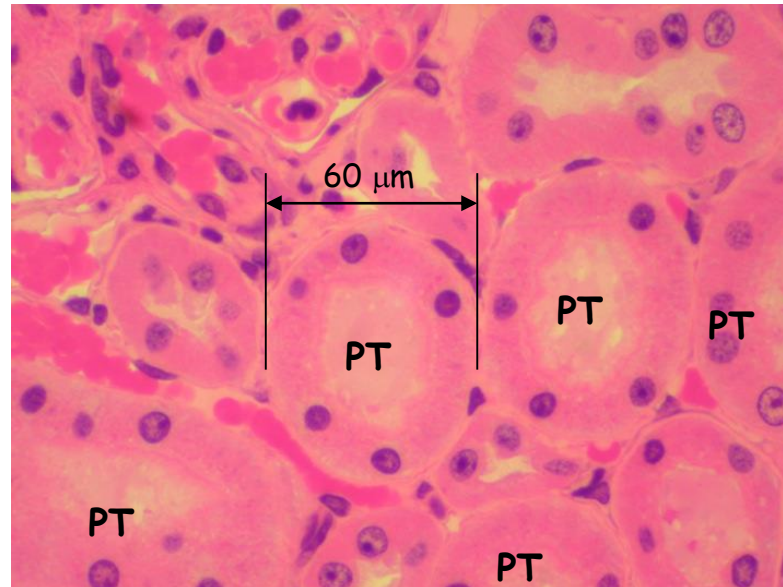
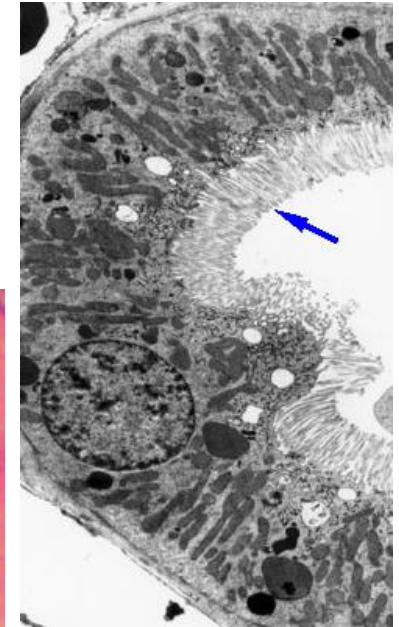
Proximální tubulus - pars convoluta + recta
= délka asi 14 mm

Bazální labyrint →

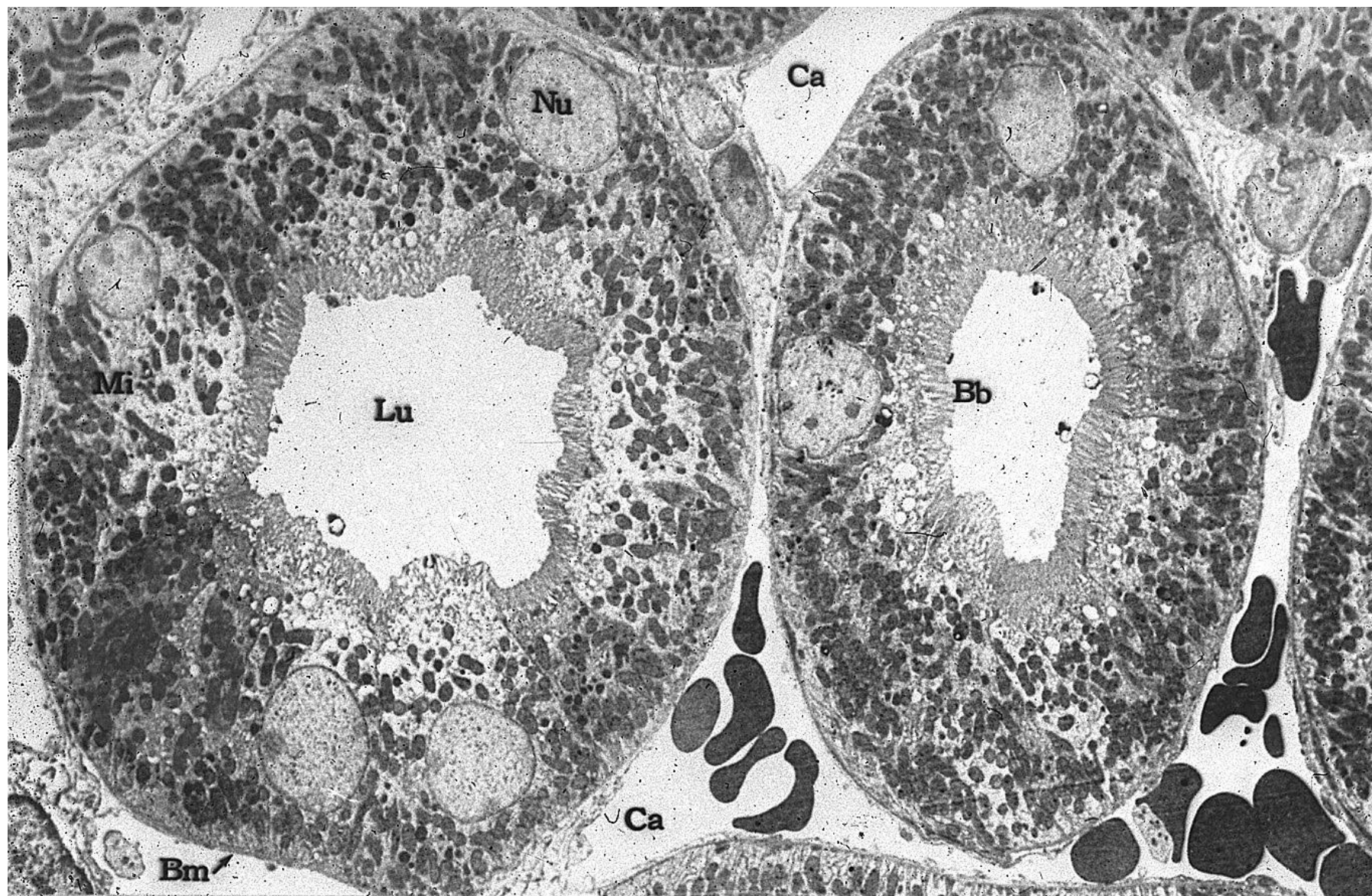
← Kartáčový lem (mikrolky)

Reabsorpce

$\frac{3}{4}$ Na, K, H₂O,
aminokyseliny, proteiny

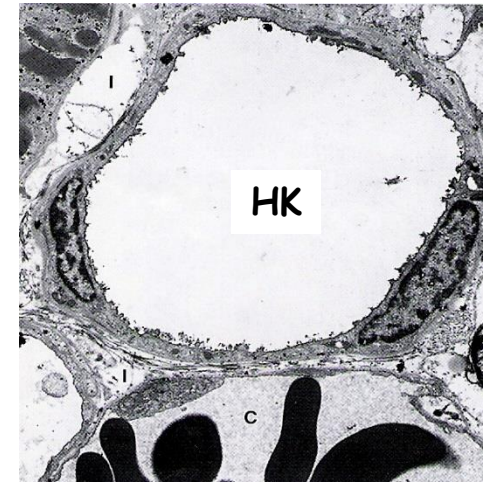
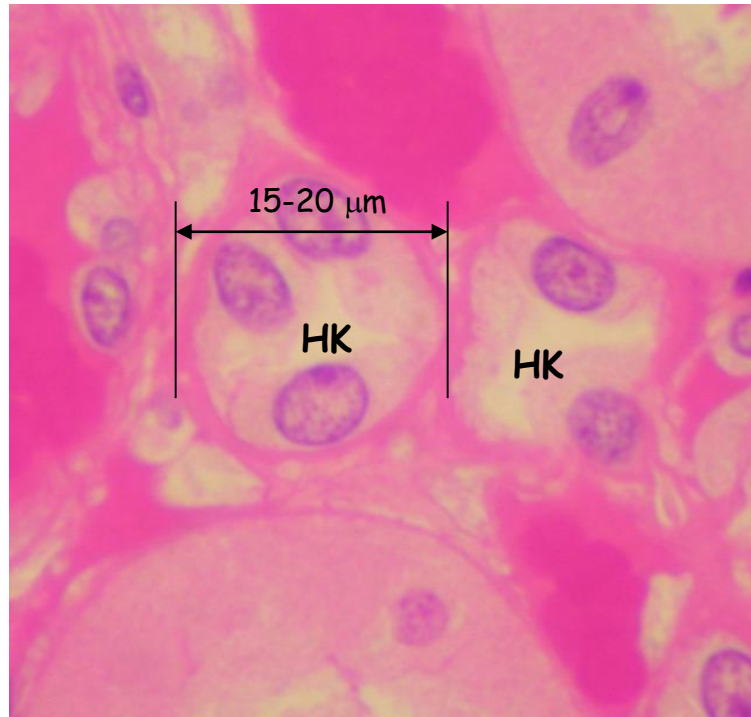
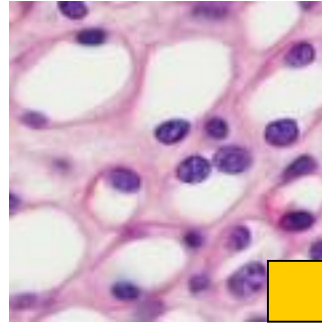
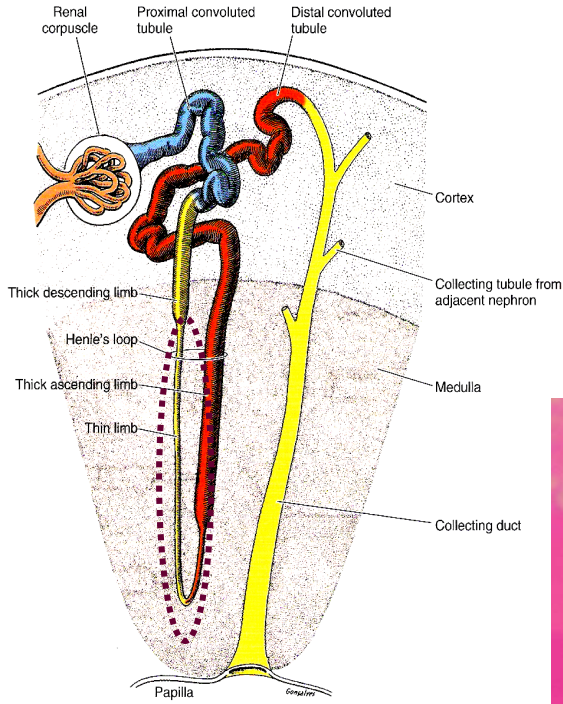
Proximální tubulus

Nefron - Tubulární část 3

Henleova klička - Tenký segment

tloušťka asi 15 μm

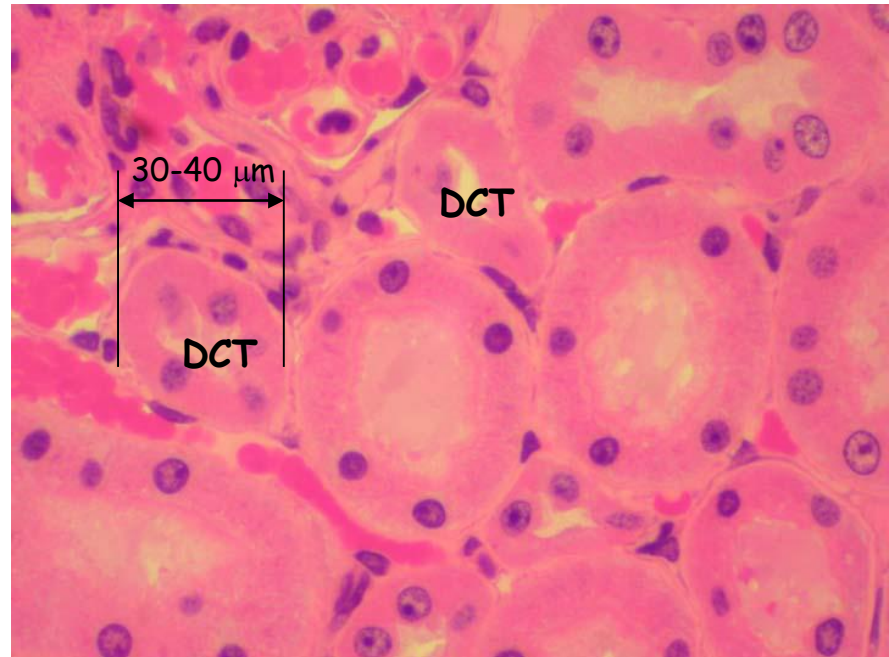
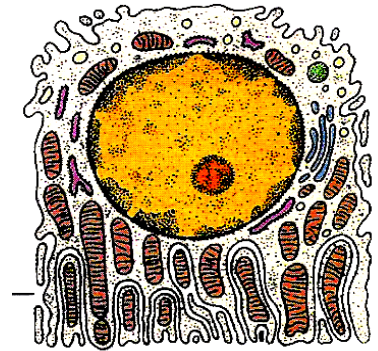
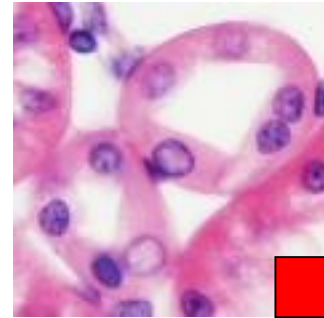
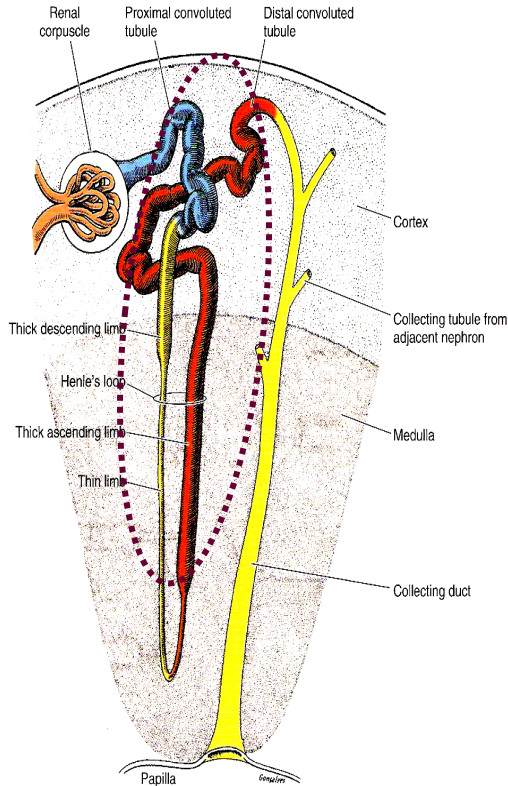

Reabsorpce
 H_2O

Nefron - Tubulární část 4

Henleova klička - Tlustý segment + Proximální tubulus - pars convoluta + recta

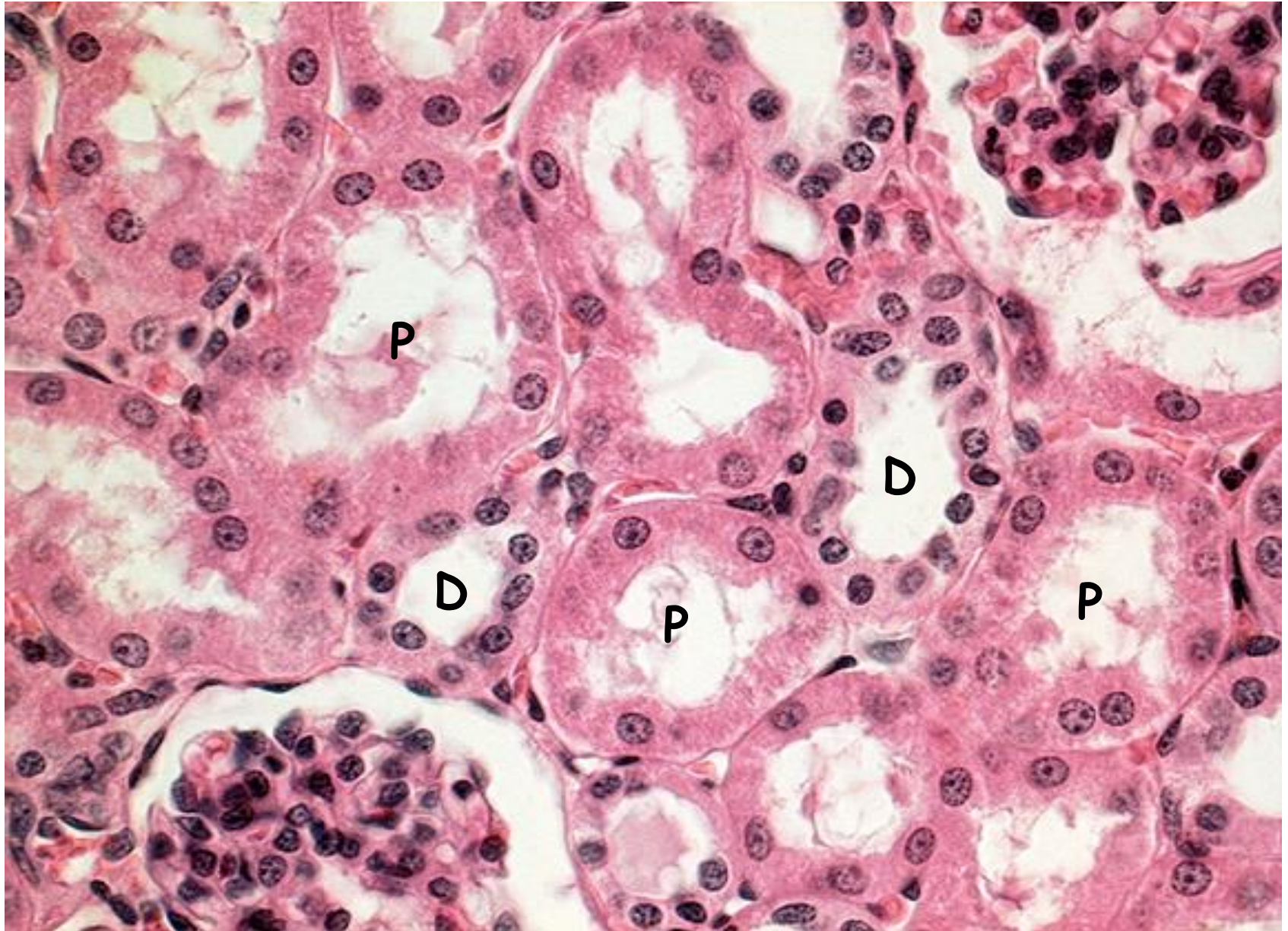
tloušťka asi 30 μm

Reabsorpce

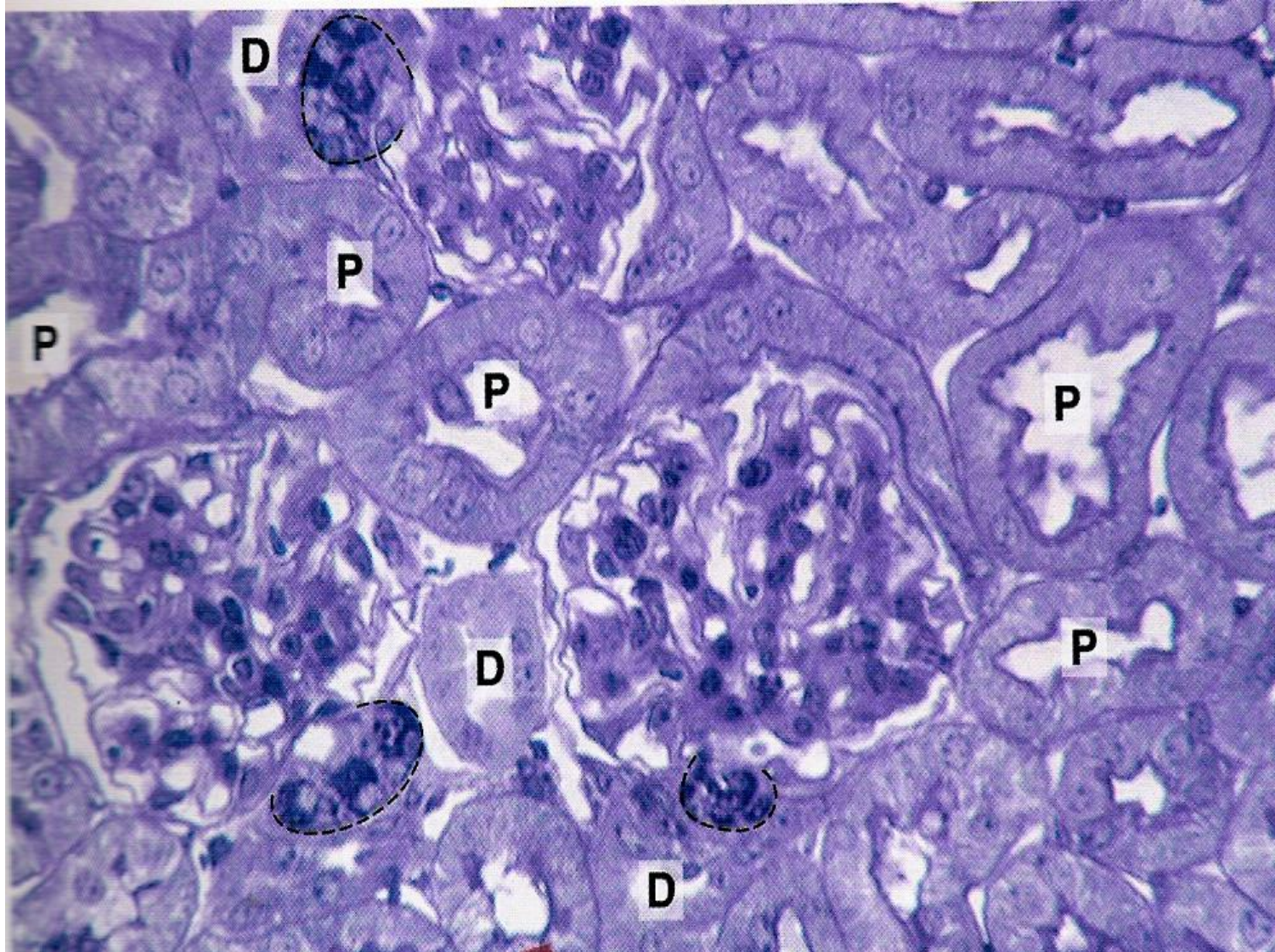
Na, K, Cl

Proximální a distální tubuly

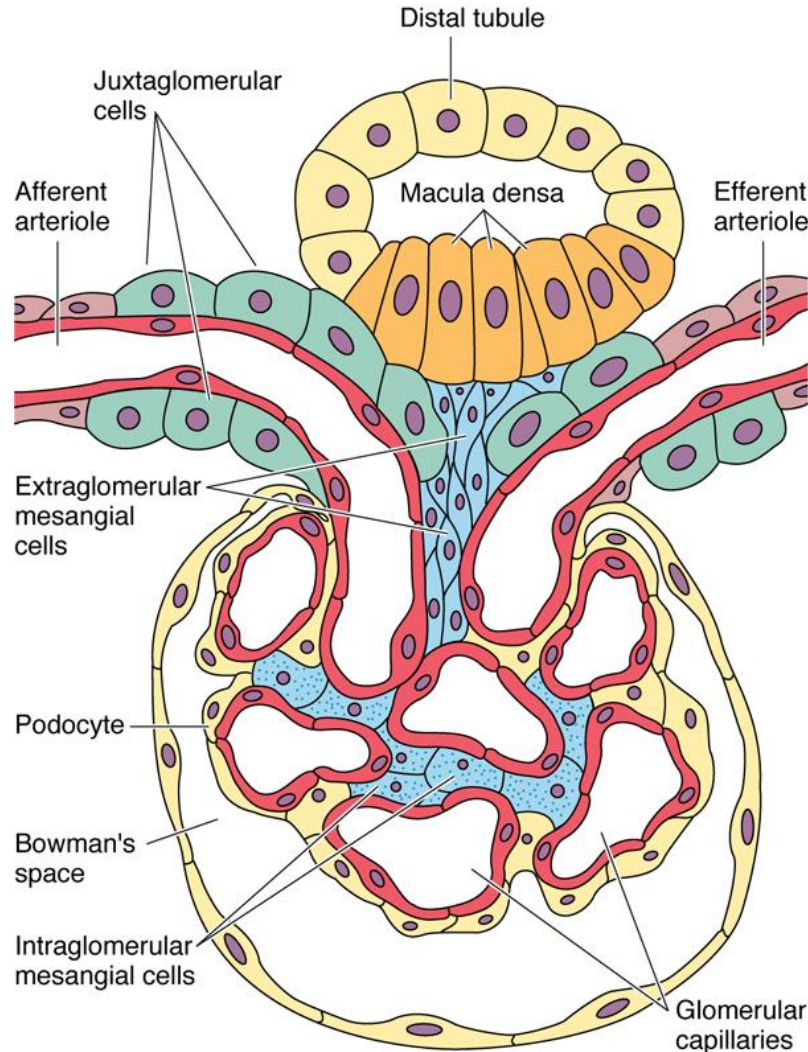

Kůra

Proximální X Distální tubuly (7:1)

Nefron - Tubulární část - Juxtaglomerulární aparát 1

Macula densa

Monitoruje osmotický tlak tekutin v nefronu a vysílá „signály“ k Juxta buňkám

Juxtaglomerulární buňky

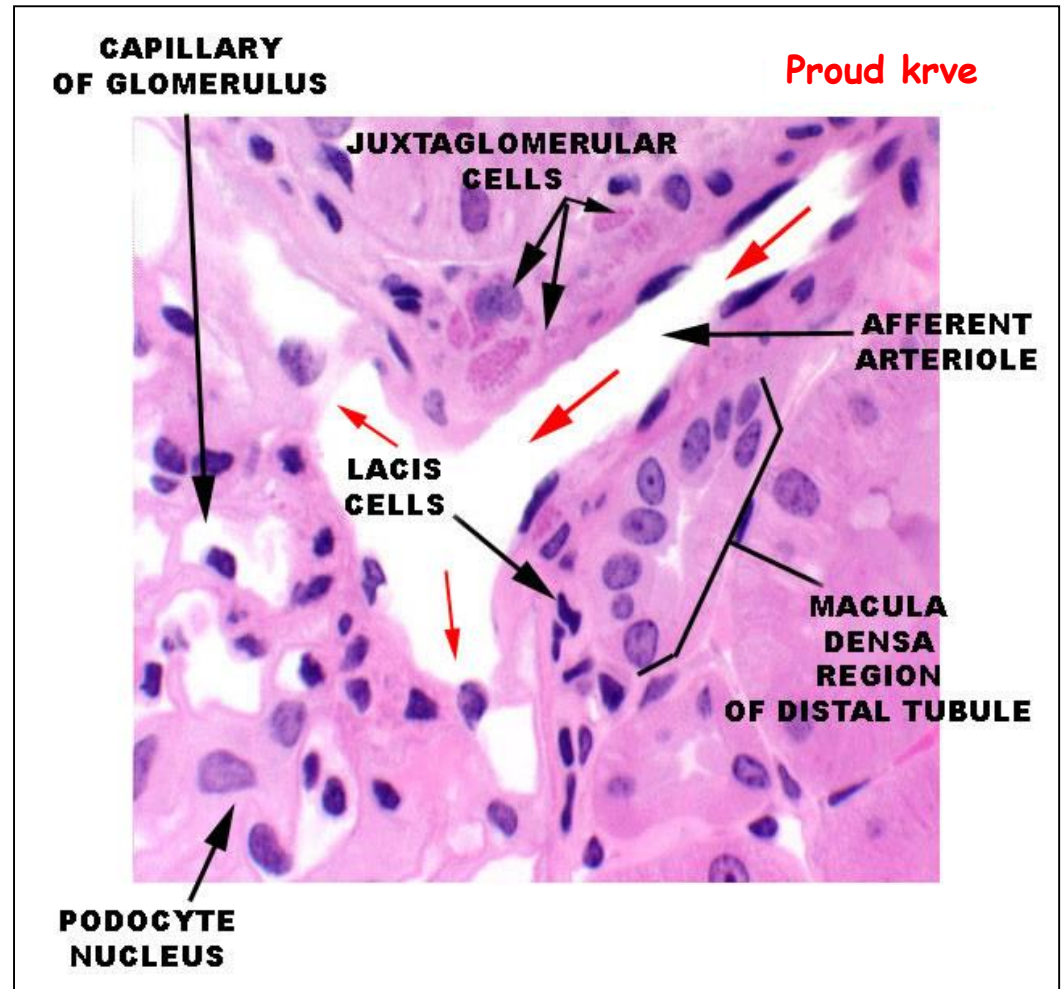
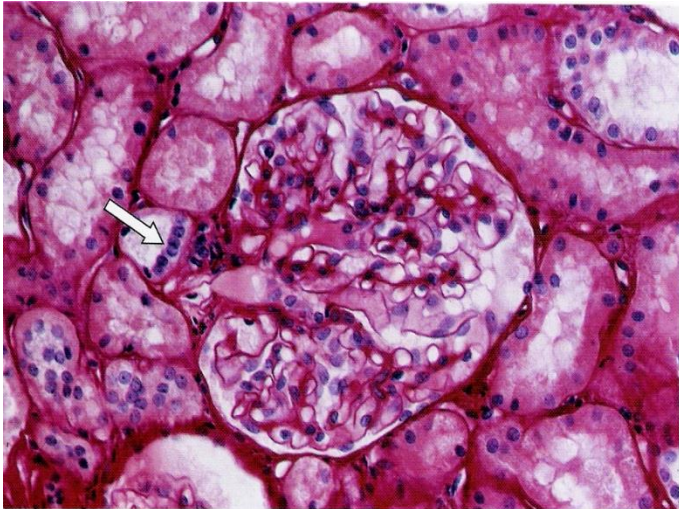
Monitorují krevní tlak v afferentní arteriole a sekretují **renin**. Renin konvertuje angiotensin na ang I, který je dále v plicích měněn na ang II. **Angiotensin II** vyvolává vazokonstrikci a tím zvýšení krevního tlaku.

Extraglomerulární mesangiální b. (Lacis buňky)

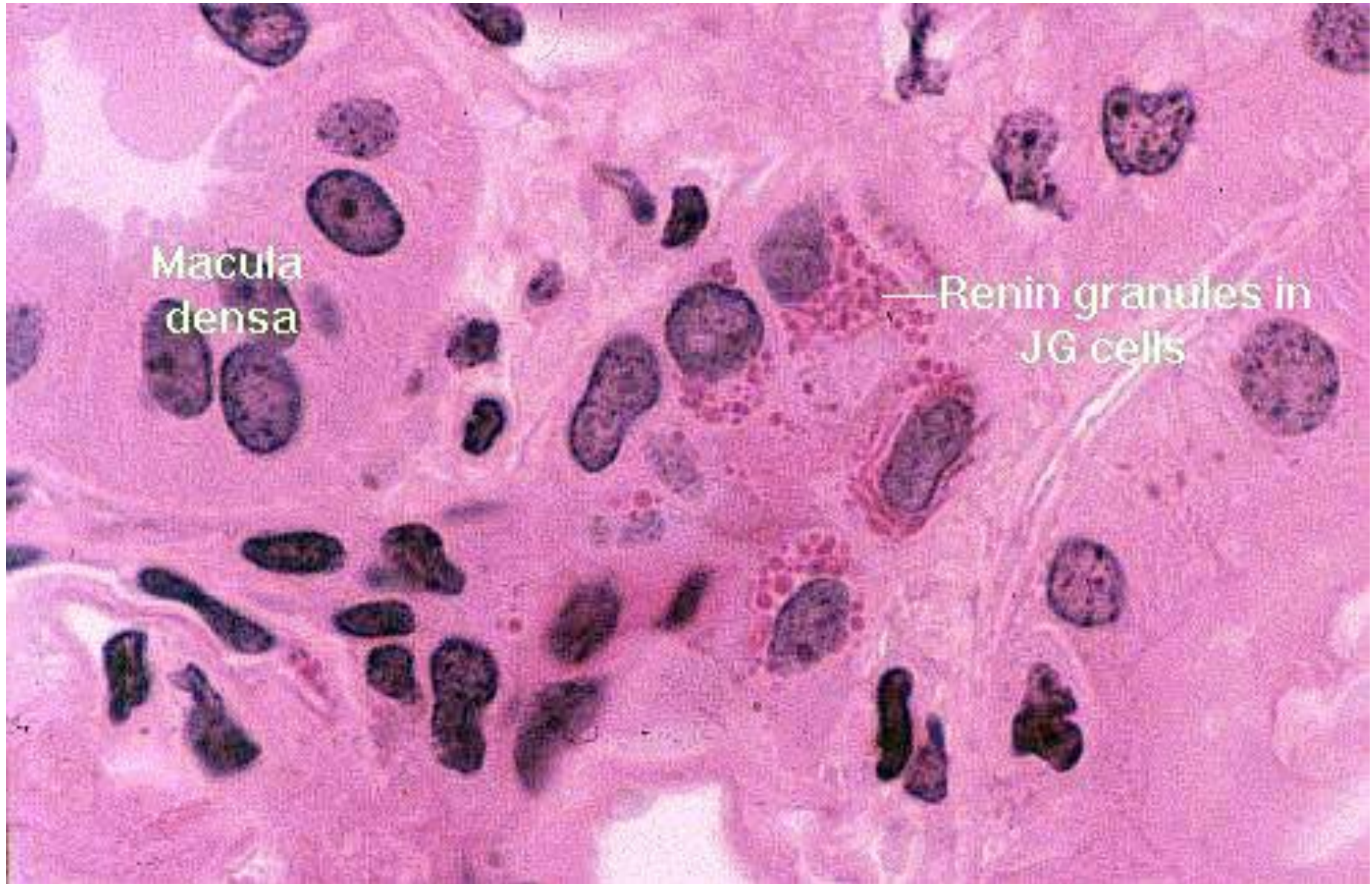
Nefron - Tubulární část - Juxtaglomerulární aparát 2

Macula densa

Modifikovaný DT v blízkosti vaskulární pólu

Juxtaglomerulární buňky

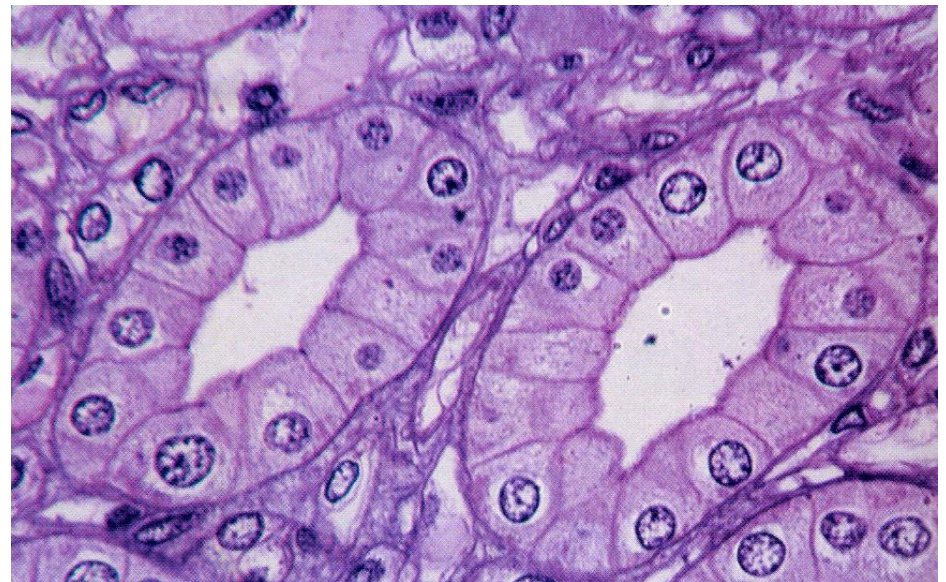
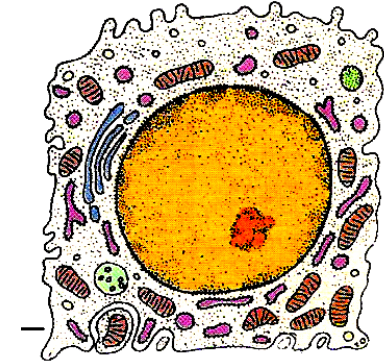
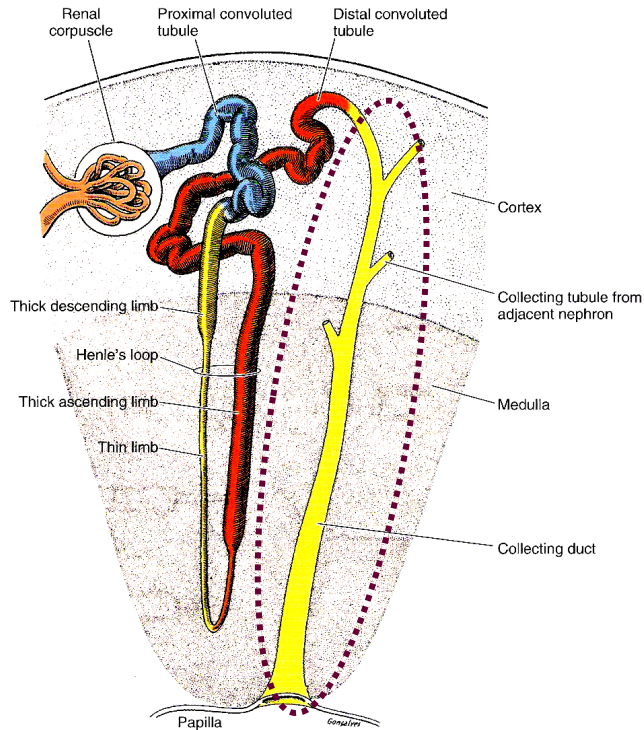

Sběrací kanálky a vývody

Cortical + Medullary + Papillary = délka celkem asi 20 mm

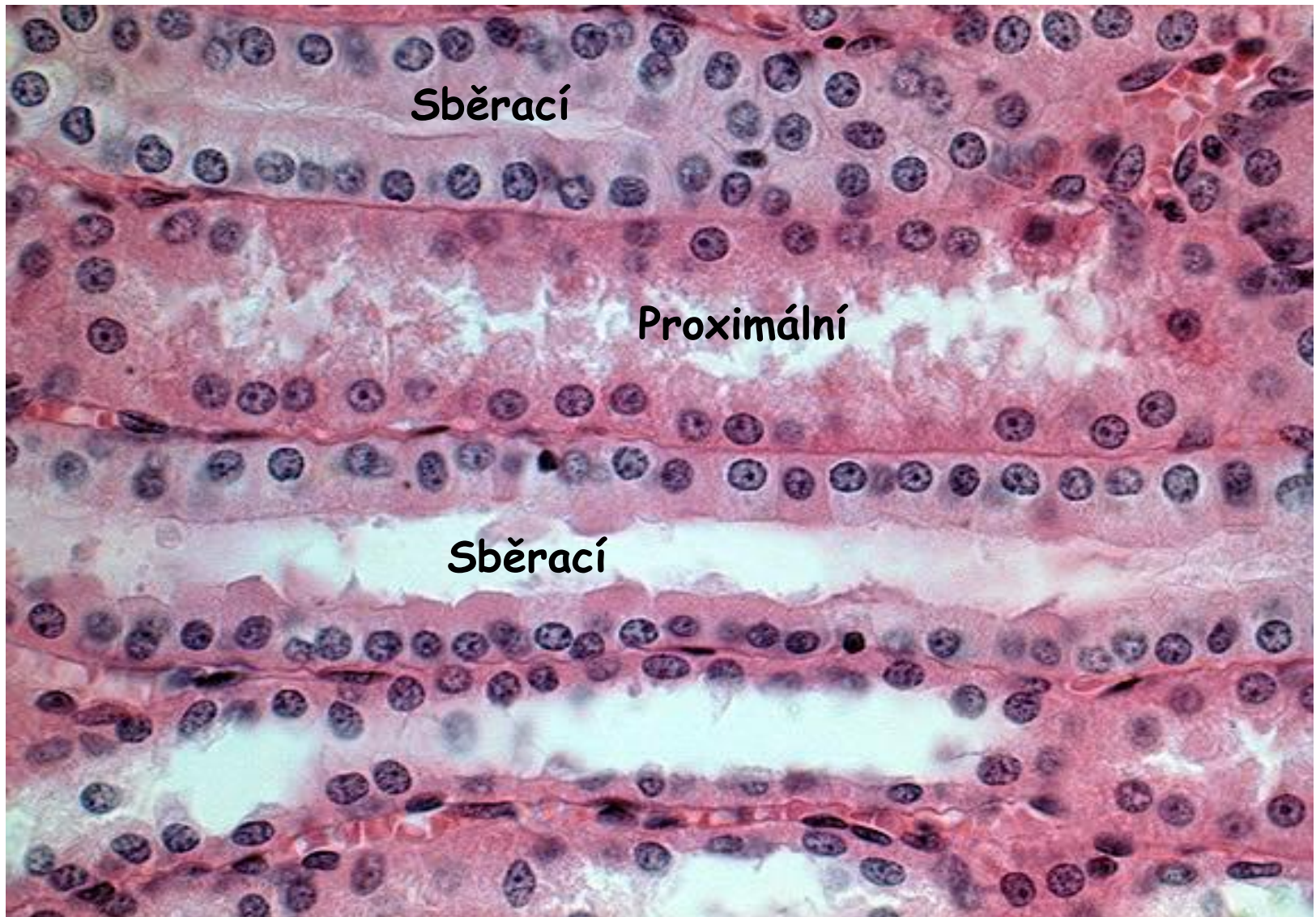
40 μm

200 - 300 μm

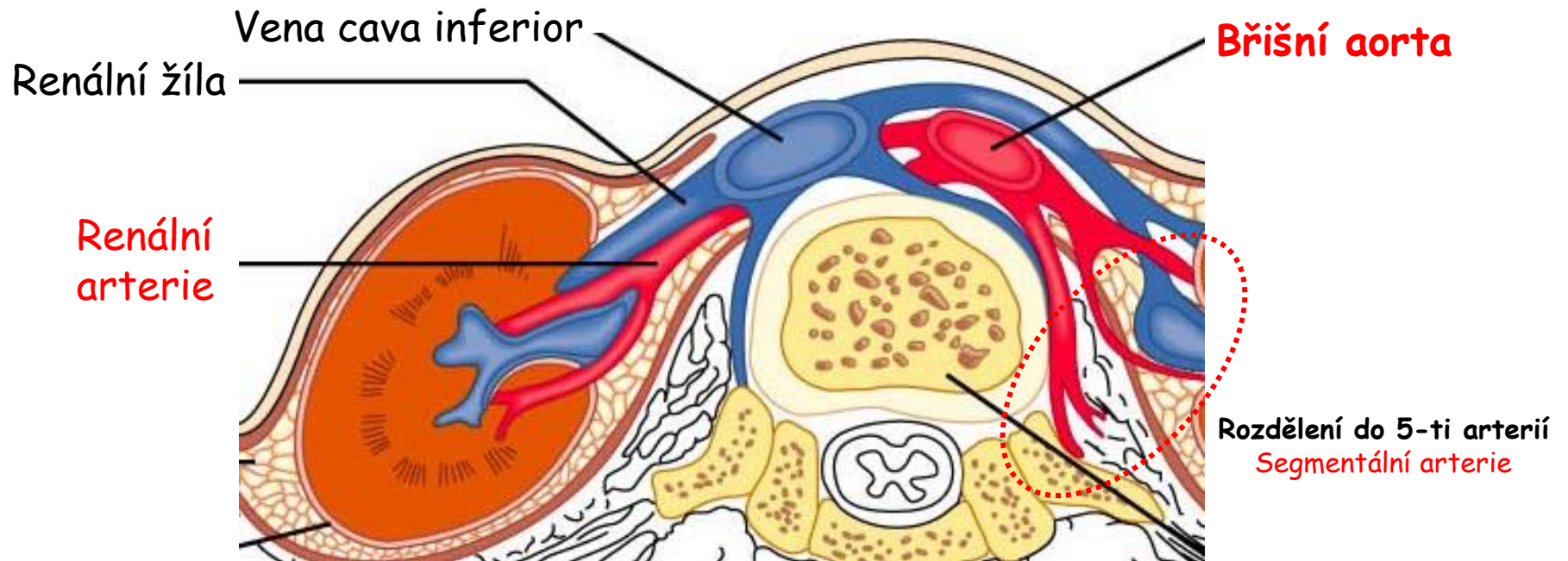

- Brání ztrátám vody
- Reagují na **ADH** (antidiuretický hormon) hypofýzy
- ADH zvyšuje permeabilitu pro vodu a tím její reabsorpci
- Celkový objem moči tak klesá
- Alkohol inhibuje produkci ADH – méně vody je reabsorbováno - dehydratace

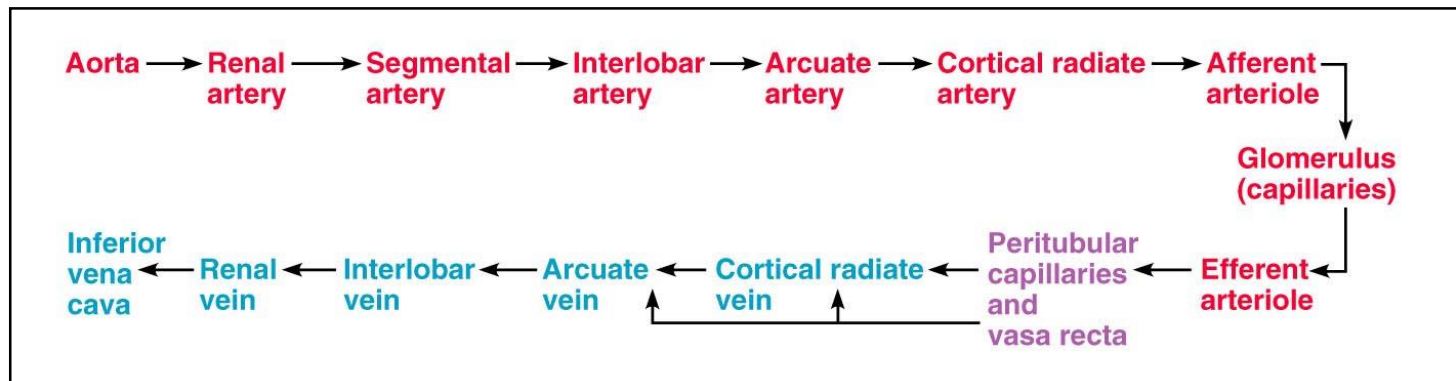
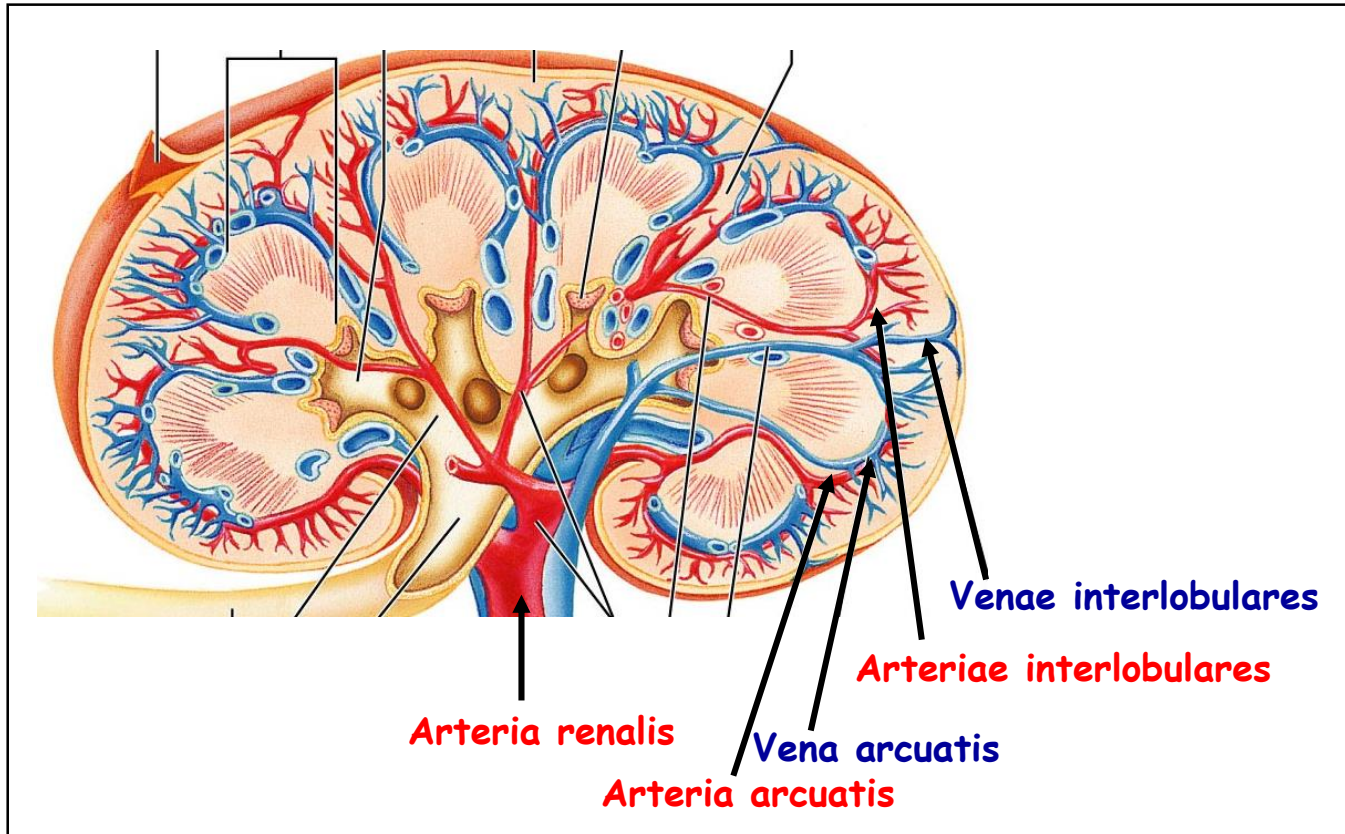
Podélný řez sběracími a proximálními kanálky

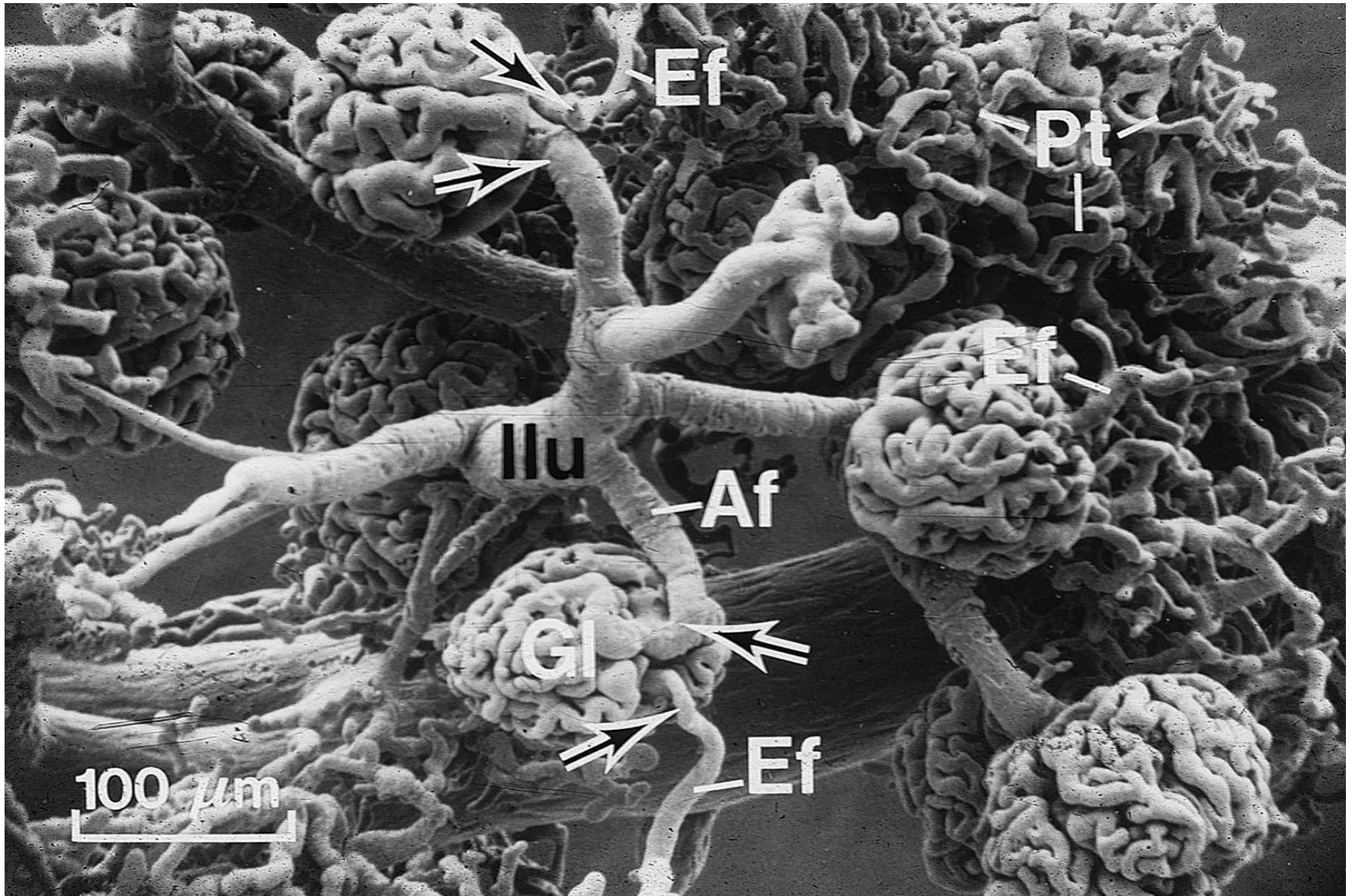
Krevní oběh ledviny

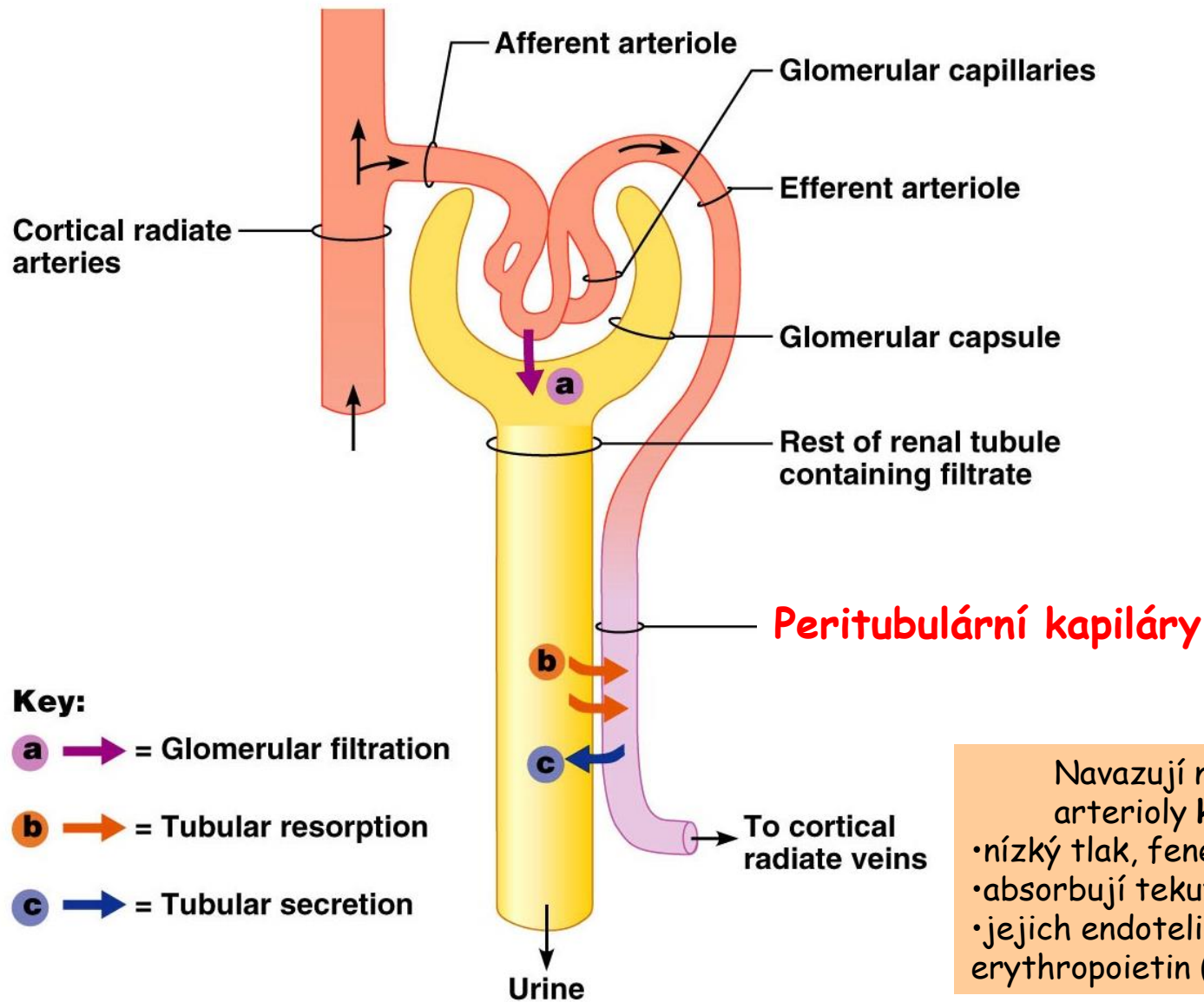
Krevní oběh ledviny

Krevní oběh - Aferentní + eferentní arterioly

Krevní oběh - Peritubulární kapiláry

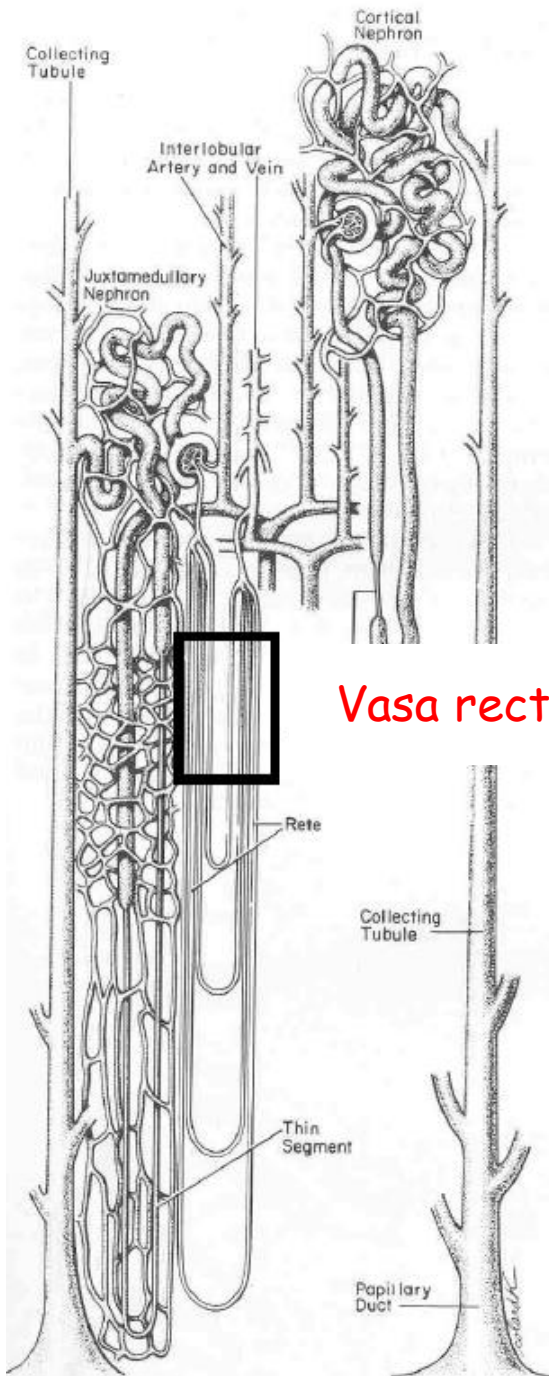

Navazují na eferentní arterioly kortikálních nefronů

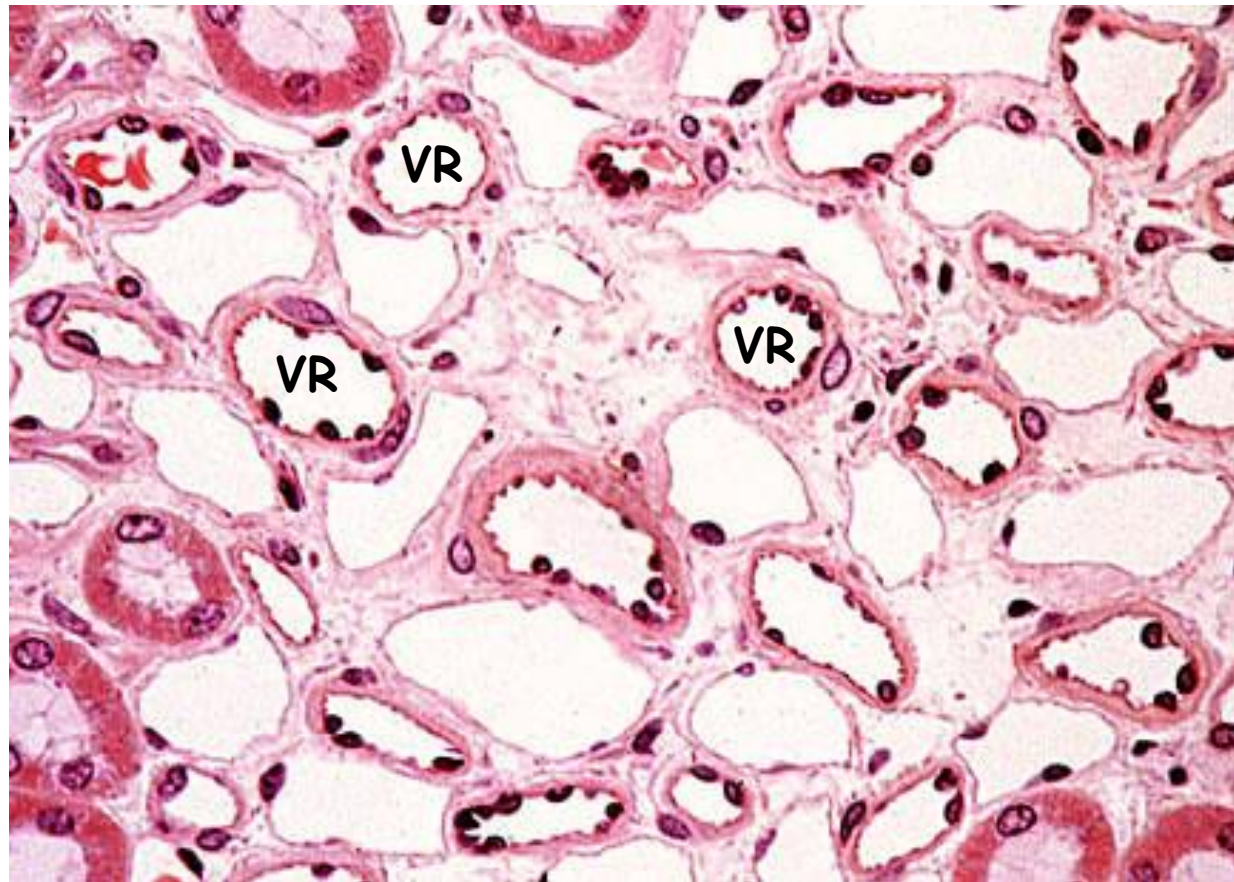
- nízký tlak, fenestrace
- absorbují tekutiny
- jejich endotelie produkuje erythropoietin (?)

Krevní oběh - *Vasa recta*

- navazují na eferentní arterioly **juxtamedullary nephron**
- tenkostěnné cévy s kličkou
- délka 10-25 mm
- části koncentračního systému ledviny

Vasa recta

Vývodné cesty

- Ledvinné kalichy (malé a velké)
- Ledvinná pánvička
- Močovody
- Močový měchýř
- Močová trubice

Společná organizace

(kalichy, pánvička, močovody, měchýř)

• Sliznice (Mucosa)

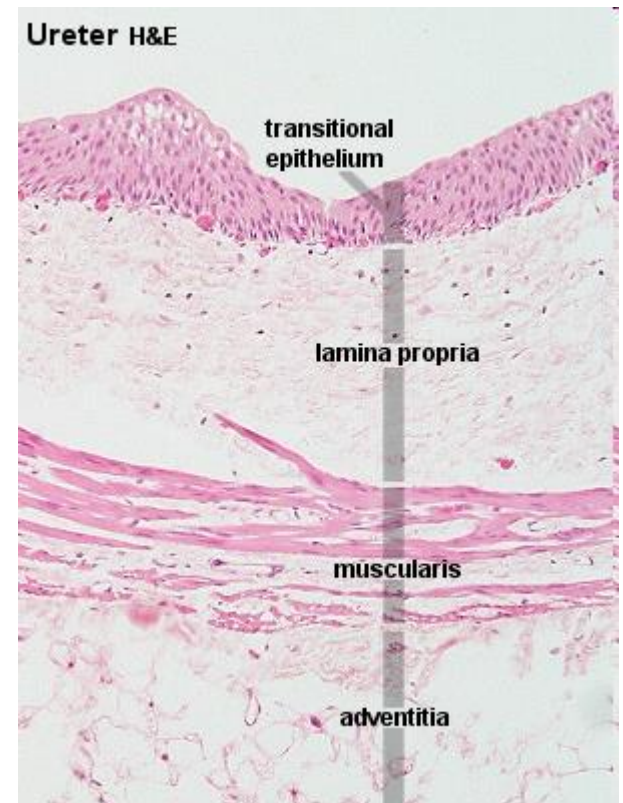
Epitel (přechodní)

Bazální membrána

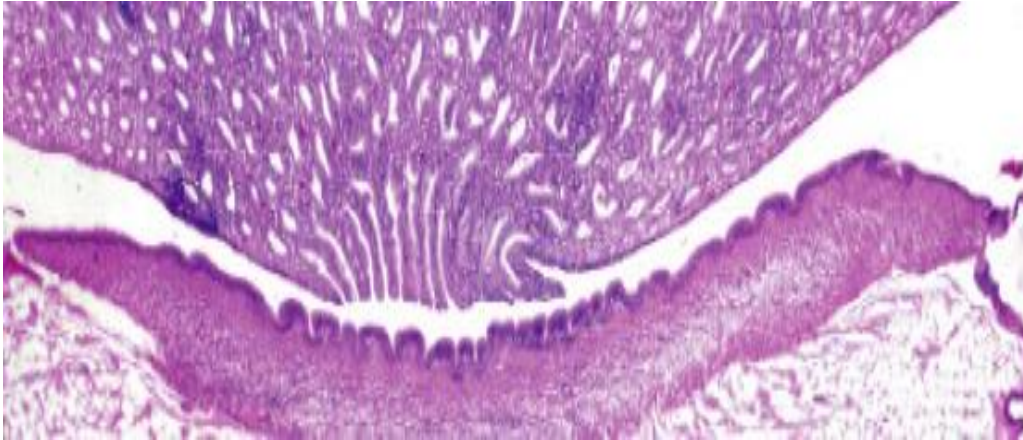
Lamina propria/submucosa

• Tunica muscularis (hladká svalovina)

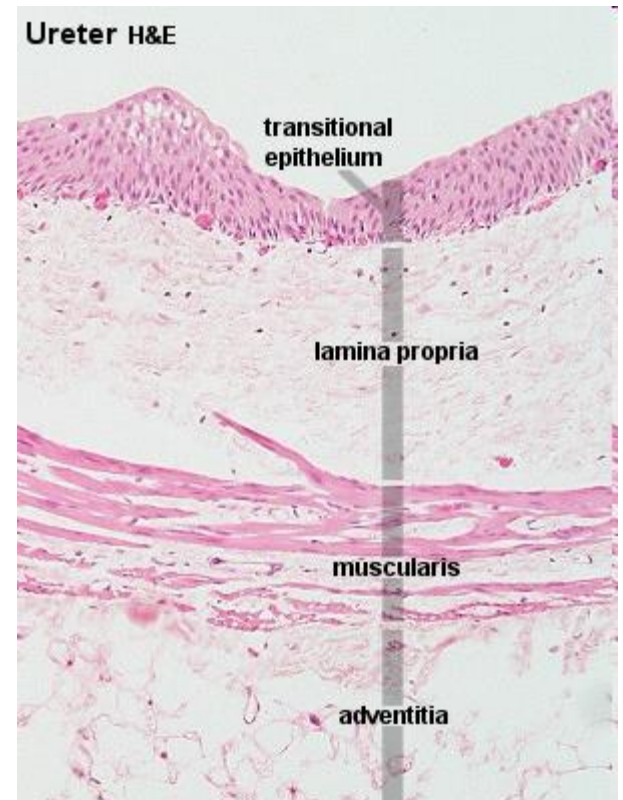
• Tunica adventitia/serosa

Ledvinné kalichy a pánvička

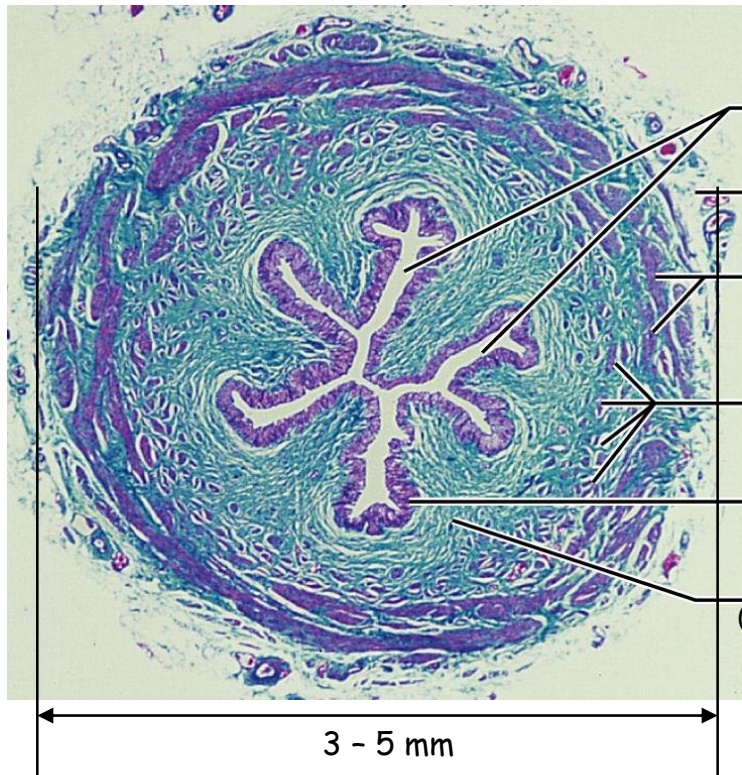

- Minimální lamina propria/submucosa
- Tenká tunica muscularis
- Tunica adventitia - mísí se s tukovou tkání renálního sinu

Močovody

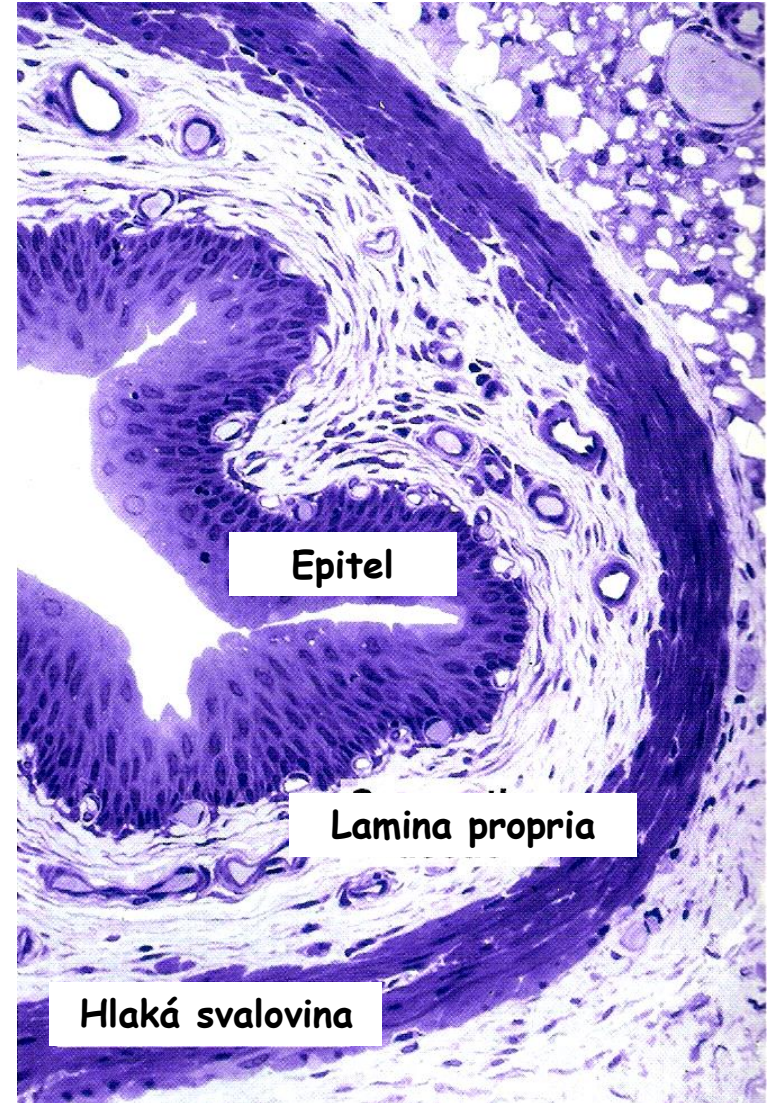
(délka asi 25-30 cm)

Lumen
Adventitia
Cirkulární m.
(vnější)
Longitudinální m.
(vnitřní)
Epitel
(3-5 vrstev)
Propria
(fibroelastické v.)

3 - 5 mm

- Moč z pánvičky do měchýře
- Stěny jako pánvička
- Stěna se ztlusťuje směrem k měchýři
- Peristaltika

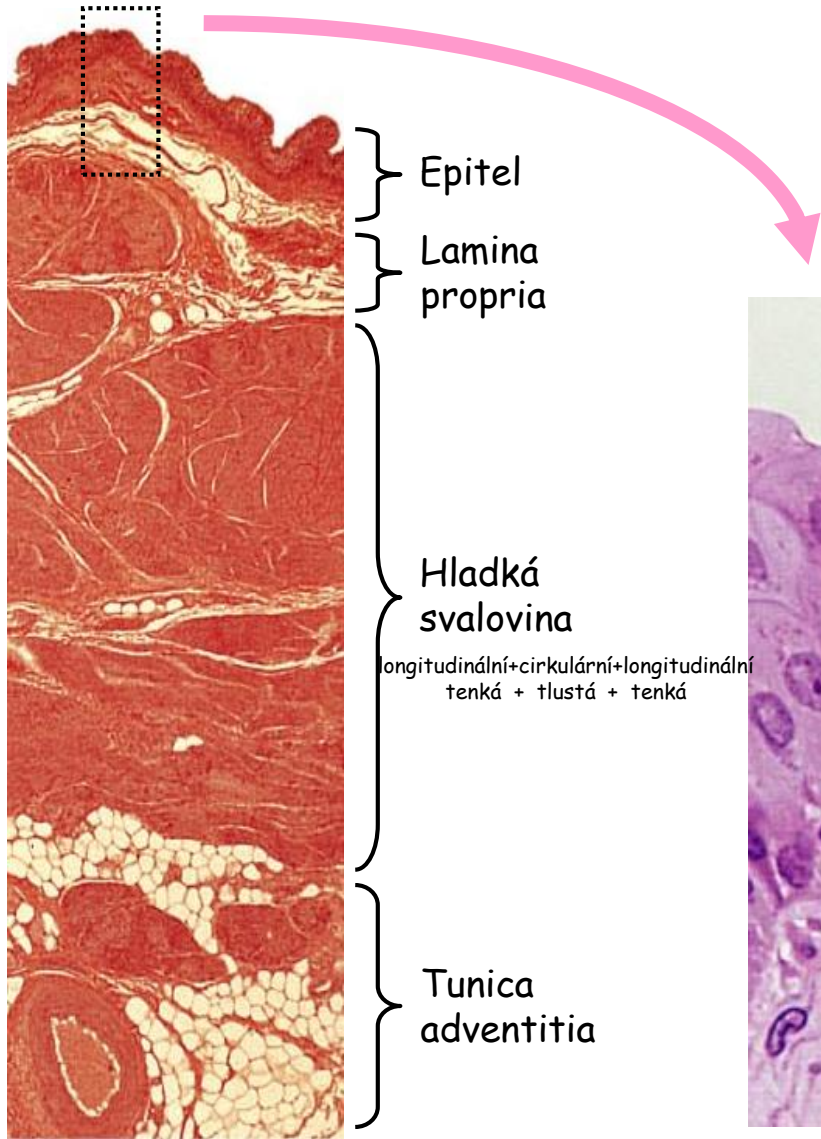
Epitel

Lamina propria

Hláká svalovina

Močový měchýř

Silná tunica muscularis - při orificium urethrae int. → **m. sphincter vesicae**.

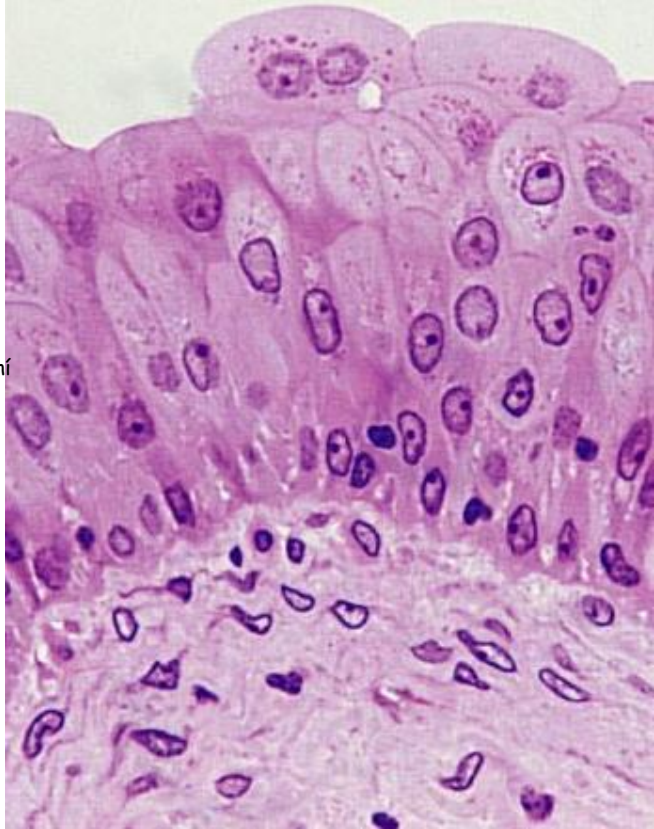
Epitel

Lamina propria

Hladká svalovina

longitudinální+cirkulární+longitudinální
tenká + tlustá + tenká

Tunica adventitia

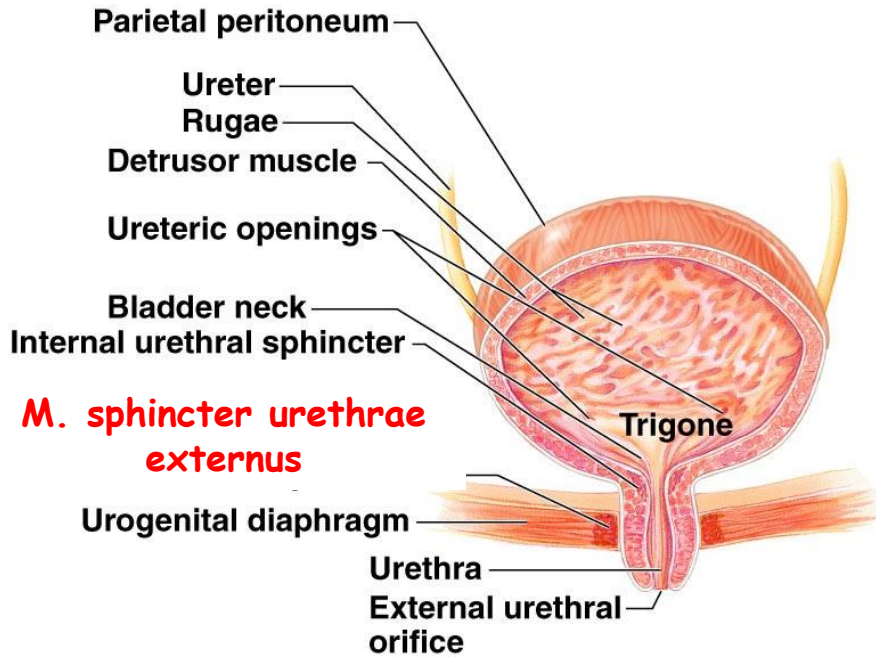

Epitel přechodní

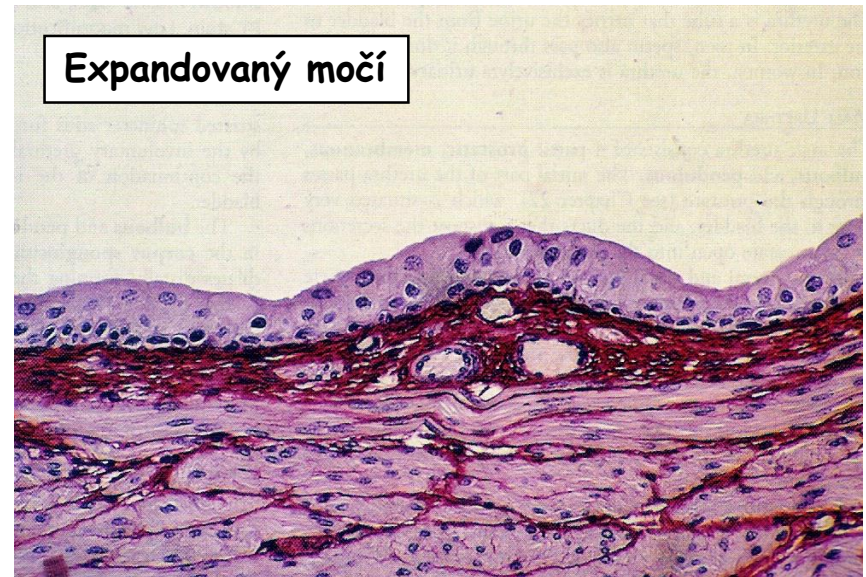
Bazální membrána

Lamina propria

Močový měchýř

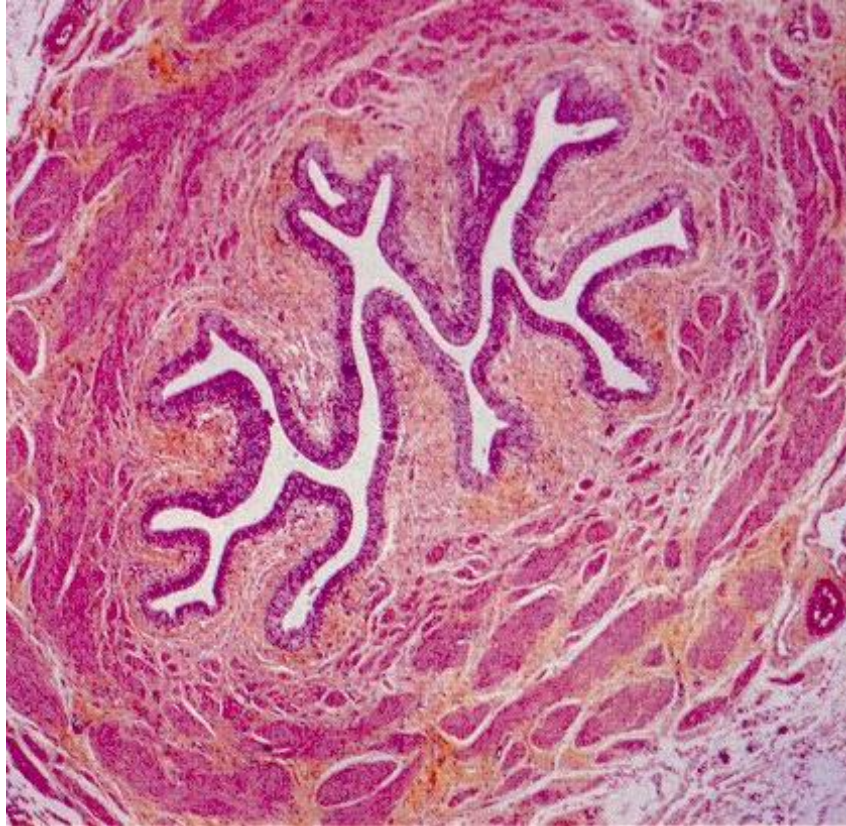

(b)

Ženská močová trubice

(délka 4-5 cm)

Přechodní epitel

- Přechodní + vrstevnatý dlaždicový ep.
- Zřasená mucosa (fibroelastická propria)
- Dvouvrstvá tun. muscularis
- Littreovy žlázy

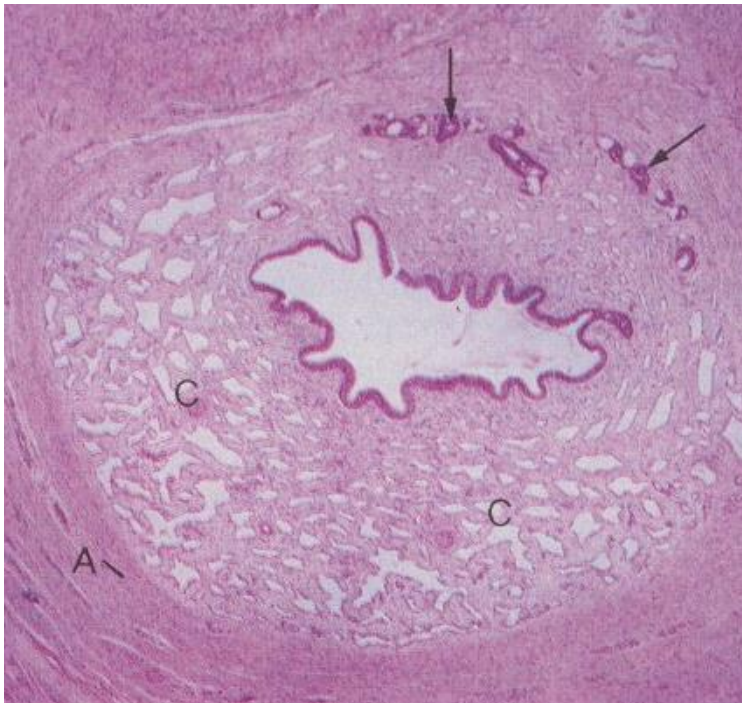
Mužská močová trubice

(délka 15-20 cm)

Pars prostatica - přechodní ep., vývody prostaty

Pars diaphragmatica - vrstevnatý cylindrický ep., M. sphincter urethrae externus

Pars cavernosa et bulbaris - víceřadý cylindrický + vrstevnantý dlaždicový ep.

Spongy - penile

A - Tunica albuginea

C - Corpus spongiosum (topořivé)

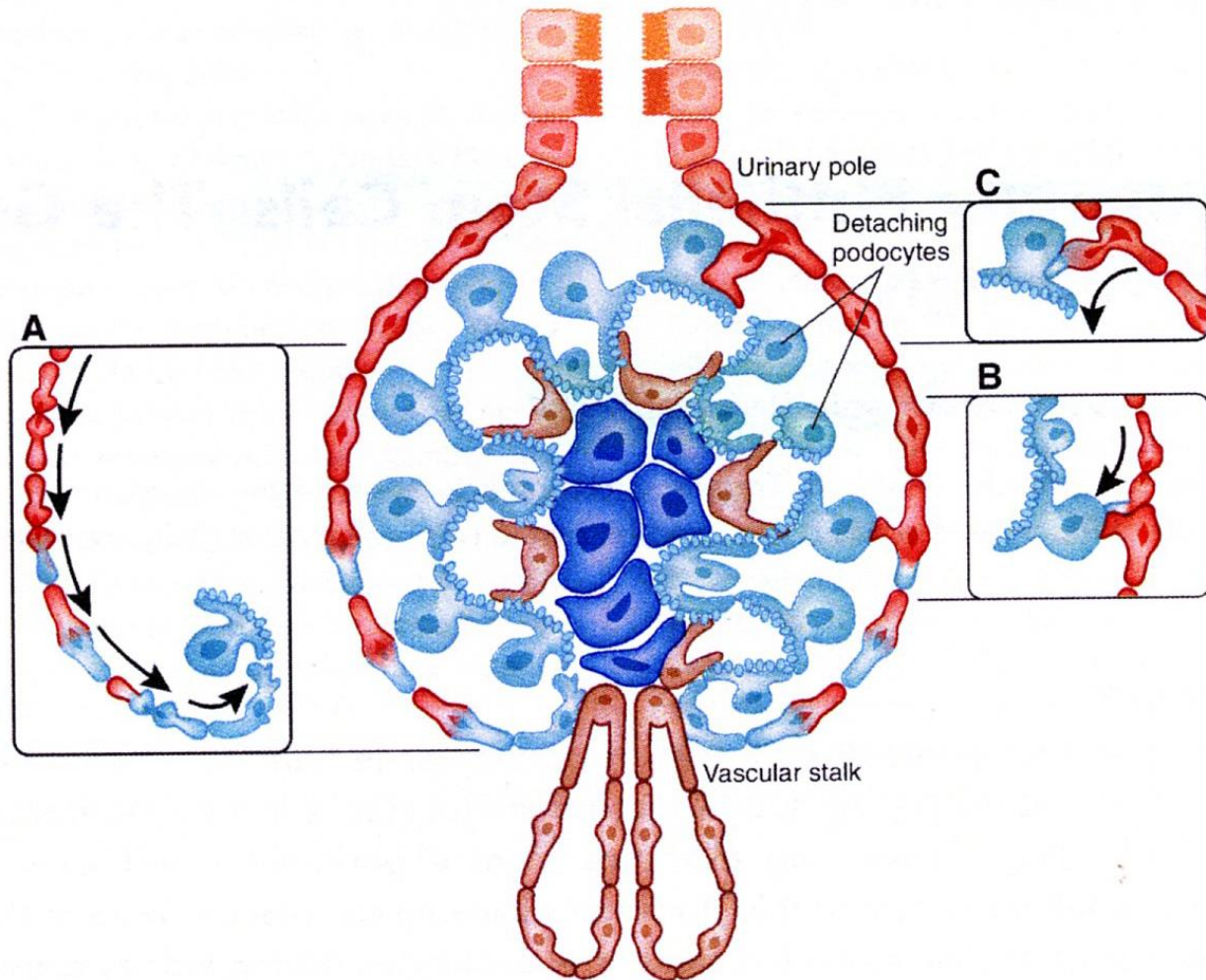
Šipky - Littreovy žlázy

Fossa navicularis

Vrstevnatý dlaždicový epitel

Dialýza x Transplantace ledviny x Regenerace ?

Děkuji za pozornost !

Dotazy a komentáře na:
ahampl@med.muni.cz